SF '88 PARADOX

ANTICIPAȚIA ÎMPOTRIVA ALIENĂRII

Astăzi, ca și odinioară angrenajele, mașinile induc, exercită un adevărat efect hipnotic asupra conștiinței artistice și inevitabil asupra produselor sale, cunoașterea matematică, exactă, precisă a lor devenind tot mai mult apanajul unor grupări restrinse, adesea cu pretenții separatiste, exclusiviste: breslele și mai apoi sectoarele inginerești supraspecializate. Comparate inevitabil cu fragilitatea și perenitatea omenească a creatorilor, invențiile moderne au condus inițial la interpretarea artistică, la identificarea miraculoasă a lor cu adevărate perpetuum-mobile fictive, în această primă etapă prietenoase, utile, potențatoare ale rolului speciei în univers, ciclul vizionar al romanelor verniene fiind în acest sens edificator. Odată cu avîntul revoluției industriale, posibilitățile de interpretare plurivalentă, deschise și oferite cu dărnicie de psihologie, sociologie, ecologie și ergonomie asupra aplicațiilor practice ale cuceririlor științei contemporane au dezvăluit fațetele ascunse, adesea doar la o superficială analiză pozitive ale mecanizării, automatizării, serializării, acaparatoare de uriașe rezerve, pînă acum deloc sau slab folosite, ale potențialului uman, energetic și de materii prime ale planetei. Evoluția explozivă a informaticii și a electronicii a condus la apariția și dezvoltarea unor generații succesive de sisteme de o complexitate crescîndă, din ce în ce mai impresionante prin capacitățile lor cognitive, senzoriale, decizionale și de mișcare, mereu îmbunătățite, roboții (deocamdată) industriali, ruptura tot mai pregnantă dintre om și mașină, născută din însăși apariția posibilității de comparație a calității activităților prestate, căpătînd semnificații din ce în ce mai complexe. Omul nu mai formează, în această nouă etapă, acea indisolubilă, ideală unitate cu tehnologicul, dimpotrivă, falia se adîncește aparent ireversibil, ramificîndu-se în direcții nebănuite odată cu implementarea inteligenței artificiale în toate domeniile, fenomen reflectat sublimat și în constituirea paralel-simultană a unor tendințe artistice frondiste, de analiză acidă ori de contestare făță a meritelor altădată indiscutabile ale statusului industrial constituit.

Pe măsura creșterii gradului de complexitate a realizării lor printr-o tot mai evidentă super-specializare, obiectele, subansamblele, piesele componente — în periplul lor magic de la faza de minereu la cea de fuzee — se depersonalizează, se distanțează de conștiința producătorilor, ce nu mai pot folosi direct roadele muncii și nici întrevedea, decît vag, destinația și semnificația ei precisă, rezultatele muncii devenind entități neutre, abstracte, necesare asigurării mijloacelor cotidiene de existență de altă natură, dar oricum străine, îndepărtate de aspirațiile directe ale individului. Persoana se înstrăinează astfel treptat de macrostructura tehnologică a societății, fenomen bazat pe dihotomia tot mai accentuată dintre esența spirituală a Omului și ambientul său tehnic, din al cărui corn ai abundenței inventative se revarsă tot mai multe obiecte, „produse perfecte", gadget-uri declarate indispensabile unei noi condiții, unei noi culturi, unui nou nivel de civilizație, omul devenind un însingurat, un înstrăinat, un alienat al propriului mediu, pe care nu mai poate să-l controleze, ci, cel mult, să-l utilizeze la maximum. Vechile spaime ancestrale generate de neînțelegerea lumii înconjurătoare sînt reactualizate, sînt inoculate de intimidarea, de angoasarea individului prin limitarea inevitabilă a cîmpului său de cunoaștere a ambientului tehnic, facilitățile oferite reprezentînd prea puține supape și compensații. Efectul anestezic tradițional al religiilor dovedindu-se tot mai puțin eficient, s-a încercat aplicarea cu un succes relativ a metodei sondării freudiene a subconștientului, procedeu și el tot mai puțin adecvat odată cu proliferarea fără precedent a modernelor conurbații industriale. Asistăm de aceea și astăzi la o continuă, la o flexibilă gîlceavă, adesea neînțeleasă pe deplin, a intelectului hiper-lucid cu specializarea, cu serializarea, cu robotizarea, fenomene care, dacă nu pot fi contestate desigur în bloc, pot fi supuse însă unor dezbateri critice, reformatoare, constructive. Clubul de la Roma a sesizat căile grețite, extensive, urmate de economia mondială, Toffler a semnalat impactul ritmului rapid de schimbare asupra capacității noastre limitate, de fapt needucate, de adaptare la noul habitat, Servan-Schreiber a observat posibilitatea ieșirii parțiale din criză prin trecerea la revoluția informatică și robotică masivă și generalizată, teorii tentante, importante în dezbaterea contemporană de idei, dar care nu explică în suficientă măsură și nici nu oferă decît vremelnice sau parțiale soluții la problemele extrem de complexe ale civilizației.

Conștiința literară contemporană, adînc implicată în reflectarea completă a atîtor probleme majore ale realității — cum ar fi psihologia omului nou, odiseea sa culturală, cognitivă și afectivă, angajarea sa socială și politică, noile sale dimensiuni și opțiuni filozofice și morale — a ignorat însă în mod constant dialogul asupra tehnologiei, asupra alienării umane care decurge din proliferarea acesteia, perpetuă idiosincrazie la o presupusă coborîre la nivelul materialist-vulgar (-izator) al unei așa-zise tehnocrații aculturale, de pe urma căreia se trag însă maxime foloase — chiar (și mai ales) culturale... Dintre puținele excepții, la o extremă — literatura existențialistă franceză, al cărei apostoli își declarau în mod programatic indiferența și nonapartenența la toate sistemele morale, sociale și materiale ale civilizației contemporane, în numele unei eliberări și obiectivizări abstracte, totale a conștiinței individuale, la cealaltă extremă — literatura beat a anilor '60, care nega și contesta vehement, virulent, societatea tehnologică modernă în ansamblul ei, cu toate particularitățile care o caracterizează. Undeva la mijlocul acestor tendințe radicale, dar trecătoare, premergîndu-le cu mult în timp, asimilîndu-le parțial mijloacele, continuîndu-le și mereu actualizîndu-le, literatura de anticipație, care a încercat să digere și mai digeră încă, utilizînd fermenți estetici proprii, pentru a o face asimilabilă, acceptabilă, integrabilă cultural — întreaga infrastructură industrială de vîrf actuală, cît și colosul ce se întrezărește într-un mîine, probabil nici nu așa de îndepărtat.

În Science-Fiction tehnostructura și implicațiile sale sînt monopolizate în mod exhaustiv ca modalități de expresie literară specifice, obligatorii, sine-qua-non ale genului. Cauză determinantă și favorizantă a apariției și evoluției acestei literaturi, tehnica este valorificată în mod creator, cu mijloacele unui fantastic raționalist, feeric, deductiv, autoreflexiv și extrapolativ, deși adesea simplist și schematic, care nu are pretenția absurdă de a da soluții practice de nici o natură, investigîndu-se doar, cu instrumentele specifice artei, un domeniu magic rămas încă, din fericire, neexplorat și neexploatat, acela al materiei — disciplinată, ordonată, organizată, activată — deși încă nu pe deplin cunoscută și stăpînită de om, lărgindu-se astfel, după puteri, cîmpul de percepere, reflectare și interpretare estetică cît mai cuprinzătoare a lumii. În cazul super-mașinii fictive docile, în jurul acesteia se întrețese multitudinea de situații și posibilități evolutive — psihologice, comportamentale, sociale, etice, filozofice — ale diferitelor personaje mai mult sau mai puțin conturate literar, adesea eclipsate de calitățile extraordinare, exacerbate ale unui tehnologic pantagruelic, apreciat drept vital, indispensabil, umanizator al lumii, deci dez-robitor, dez-alienant prin posibilitățile speculativ-enorme, demiurgice, oferite, de la joaca genetică la popularea altor planete, de la volajul temporal la contactarea altor civilizații și așa mai departe. Atunci cînd, dimpotrivă, este valorificată ideea revoltei, a-greșunii, distructivității sistemelor inițial ascultătoare sau cea a absurdei, neînțelesei comportări a altor modalități de organizare, non-umane, pe baza principiului dialectic al rezultatului negării negației, alienarea, înstrăinarea filozofică, etică a ficțiunii, a textului se suprapune automat alienării reale, inconștiente a lectorului, pe care o anulează, rezultînd, e drept pe o cale mai lungă, mai întortocheată și mai dificilă, aceeași re-umanizare dez-alienantă, integrativă scontată.

Produsă inițial — parțial, și acum — după principiile neliterare ale economiei pieței, pe baza legii cererii și a ofertei și a unor contracte editoriale (chiar nume ilustre!) pe termen lung, literatura de anticipație a trezit inițial un fenomen de respingere în ansamblu din partea marii majorități a criticii literare pe bună dreptate vexată, pînă în momentele decisive cînd cantitatea ducea în mod inevitabil la salturile calitative necesare mult așteptate, reprezentate de capodopere iscălite de Mari Maeștri unanim — de acuma — recunoscuți. Pauperitatea — e drept relativă, dar constant-evidentă în cele mai multe producții ale genului — a mijloacelor și efectelor literare, călcîi ai lui Ahile pentru care se mai plătește încă un greu tribut și în prezent — se motivează prin intenția auctorială nedeclarată, poate subconștientă, de neîncărcare, de simplificare a textului, de realizare prin aceasta a unei largi adresabilități și accesibilități — și așa îngreunate, se crede, de copleșitoarea, arida, sufocanta latură „științifico-", presupusă dificil de asimilat, dar, culmea! — totuși adeseori pueril ori greoi explicitată și introdusă în

VOICU A. DAVID ■

(Cont. în pag. a 2-a)

Timpul Kairos și agonia lui Cronos

Uneori timpul, uluitor remediu (și aliat totodată) împotriva a ceea ce tinde să covîrșească existența umană dintotdeauna, pare nedrept și ascunde în faldurile sale autori și fapte culturale ce nu vor mai ieși niciodată la lumină. Ceea ce în cele mai multe cazuri este un lucru drept. Alteori după un anumit interval redescoperim, regăsim. Le integrăm și dăm din nou vina pe timpul Cronos. Sau pe hazard.

Însă uitarea, în curgerea, trecerea anacronică a lumii și veacurilor, poartă mai degrabă vina noastră, căci timpul este suficient de implicat, dar și suficient de neutru în ceea ce privește faptele noastre. „Vremea are vreme pentru toate, spune Constantin Noica, cel care nu are niciodată timp este omul".

Faptul că, o dată cu moartea lui Ovidiu Șurianu, petrecută în octombrie 1977, în urma sa nu au rămas decît două cărți tipărite, uneori amintite, extrem de rar citate și aproape niciodată citite s-ar putea crede că spune totul despre cel care trebuia să aibă o Operă.

Am putea spune că timpul, da, are dreptate: Ovidiu Șurianu nu este scriitor, el nu a dat o Operă. Rămîne numai amintirea unui spirit deschis, volubil, bonom și pedant. Uneori nici măcar atît.

Citind cu atenție scrierile celui care ani în șir a fost mentorul cenacluIui H. G. Wells, *avem surpriza să constatăm că el are investită în paginile sale o surprinzătoare și relevantă modernitate.*

Comparativ, se poate afirma că scrisul lui stă în picioare, că are trăsături și intuiții fundamentale pentru un anumit mod de a înțelege literatura SF.

Ovidiu Șurianu s-a născut în ziua de 28 noiembrie 1918, în localitatea Surdești, județul Maramureș. A făcut școala primară în sat. Liceul l-a terminat în Baia Mare. Urmează apoi cursurile facultății de Medicină Veterinară din București, absolvind-o în 1943, cînd își ia și doctoratul. Își începe activitatea profesională la Sasca Montană, județul Caraș-Severin. Stă cîțiva ani la Novaci, în județul Gorj și un timp la Lugoj, după care, din 1955, vine în Timișoara. Aici deține funcția de medic șef al orașului. Pînă la decesul survenit la 26 octombrie 1977, într-un autobuz, mai lucrează ca medic la circumscripția Ciarda Roșie.

Foarte puțină lume știe că a debutat în anul 1934 (deci la 16 ani), într-un ziar din Baia Mare, cu romanul istoric Dinastia cezarilor, *astăzi, din păcate, pierdut. Singurul exemplar cunoscut, dar și acesta incomplet, se află în posesia familiei autorului.*

Citit astăzi, romanul Dinastia Cezarilor *surprinde prin puterea tînărului de atunci de a contura o lume credibilă a Romei antice, o lume în care personajele au individualitate, iar epicul o curgere echilibrată într-o proporție bine dozată.*

În anul 1967 publică la Editura Tineretului volumul Chela comorilor, *unde, pe lîngă povestirea care dă titlul cărții, mai sînt incluse* Întîlnire în țara pulberii, *o poveste despre resorturile omenescului, despre eroism și prietenie în pustiul marțian,* Vrăjitorul, *fără îndoială una dintre cei mai bune povestiri ale autorului, unde invenția (mijlocul generator de SF) este pusă în paranteză, urmărindu-se reacția personajelor în raport cu descoperirea propusă. Ultima este* Întîlnire în insula dragonilor — *piesă importantă în volum, ca nu se ridică totuși la puterea de sugestie a celorlalte.*

În 1972, îngrijit de același Victor Zednic la Editura Albatros, apare un nou volum, intitulat Întîlnire cu Hebe, *volum ce cuprinde o altă mare realizare a autorului: povestirea* Galbar.

Galbar *este publicat din nou în 1973 la Editura Stadion, sub formă de benzi desenate, desenele fiind executate de Sandu Florea.*

Aici se încheie (deocamdată, sperăm) activitatea sa editorială. A mai colaborat la diferite culegeri de texte (antologii), precum și la colecția de povestiri SF, la revistele Orizont, Vatra *și la* Ziarul Științelor și Călătoriilor. *A fost*

LUCIAN VASILE SZABO ■

(Cont. în pag. a 2-a)

Elemente S.F. în literatura generală (II)

După ce în prima parte am amintit căile prin care motive S.F. au pătruns și pătrund încă în literatura generală, în continuare ne vom opri, cu totul sumar, la diversitatea posibilităților structurale și funcționale întîlnite în noul mediu.

I. Surprinzător, poate chiar paradoxal, este rolul de nucleu al unui întreg roman sau numai al unui fragment pe care îl joacă elementul S.F. Situație uimitoare de vreme ce ne-am aștepta ca el să fie doar un ingredient în literatura de „tradiție realistică". Două lucrări, oarecum recente, bine primite de critică, se află în această situație: „Efectul P de Gheorghe Schwartz și Tratament fabulatoriu *de Mircea Nedelciu.*

Afirmația că un element S.F. poate să ocupe un loc central într-un roman main-stream ridică de îndată o dificilă chestiune de taxonomie: de unde știm că lucrarea respectivă face parte din main-stream și nu este un S.F. propriu-zis? Răspunsul la această întrebare ar trebui să facă apel la teoria literaturii S.F., să invoce o serie de criterii riguroase care să ajute în stabilirea naturii adevărate a unei opere: S.F. sau ne-S.F. Cum pînă în prezent, istoria literaturii S.F. nu a rezolvat mulțumitor problema specificului, persistînd opinii foarte diferite, nu există, prin urmare, nici un fel de criterii a căror valabilitate să nu fie pusă la îndoială. Mai mult chiar, discuțiile privind esența literaturii S.F. au ajuns să fie ocolite pentru că deveniseră plictisitoare prin repetarea unor locuri comune, nu întotdeauna exacte. Pînă cînd lucrurile se vor schimba, se procedează oarecum impresionist: citesc un text, am „sentimentul" că este S.F. (sau nu este S.F.), apoi caut argumentele justificative.

Nu mult diferit am procedat și în cazul celor două romane amintite mai înainte. M-am bazat, e drept, nu pe propria mea impresie, ci pe opiniile criticii literare, în măsura în care mi-au fost accesibile: unsprezece cronici la Efectul P *și șaisprezece la* Tratament fabulatoriu. *Să vedem, dar, care sînt verdictele, uneori exprimate direct, alteori indirect, numai sugerat, privind încadrarea lucrărilor.*

Șapte cronicari apropie Efectul P *de genul science-fiction, considerînd că romanul conține o parte sau fragmente ori numai elemente S.F. îl apropie, dar nu îl integrează! „În* Efectul P *scenariul de tip științifico-fantastic se apropie de exigențele unei utopii satirice moderne (...)". „De menționat numai că aspectul senzațional, inerent unor fapte din recuzita S.F., suferă pe parcurs o modificare realistă, cu unele digresiuni anecdotice". (Cornel Moraru,* Vatra, *9/83) „Gheorghe Schwartz nu oferă statutul de «vedetă» nici elementelor de science-fiction (...), nici atmosferei de absurd și grotesc (...), nici locurilor comune ale «mainstream»-ului (...)" (Gabriel Rusu,* Tomis, *7/83), „Prin subiect, recentul roman se apropie de literatura S.F. (...)" (Gheorghe Glodeanu,* Steaua, *9/84)* Efectul P, *susține Tudor Dumitru Sava (*Tribuna, *32/83), nu este omogen, migrează dintr-un „gen" în altul: cînd ești în atmosferă kafkiană, cînd „ești în plină proză S.F.", „cînd proza e fantastică cu totul", cînd intră în zona politicului.*

Un cronicar afirmă destul de limpede că nu este vorba de literatură științifico-fantastică: „Sigur, Efectul P *poate fi citit și ca un roman de acțiune, aparent e chiar o fantezie de felul S.F., neadîncită însă în aceste date". (A.I. Brumaru,* Astra, *9/83), iar alți trei nu amintesc în nici un fel literatura S.F. în legătură cu romanul în discuție. În treacăt, trebuie să remarcăm existența unei anumite imprecizii termenologice: unii apreciază drept fantastic ceea ce alții consideră a fi S.F.*

În concluzie, putem spune că nici unul din criticii avuți în vedere nu afirmă că Efectul P *ar face parte din literatura S.F.*

Încadrarea romanului Tratament fabulatoriu *în literatura main-stream este și mai evidentă din moment ce în cincisprezece cronici nici măcar nu se amintește noțiunea de S.F., iar o a șasesprezecea respinge în mod explicit vreo influență a genului amintit: „Iată de ce n-aș zice că proza lui Mircea Nedelciu se atinge cu literatura S.F.: pentru că peste tot nu se urmărește multiplicarea, în oglindă, a lumilor, ci se studiază uneori la modul propriu o constîlnță «fabulatorie»". (Val Condurache,* Convorbiri literare, *10/86). Totuși, Constantin Sorescu notează că „senzația e mai degrabă de călătorie într-un «univers paralel». Falansterul pare a exista, dar pe alte coordonate ale timpului (...) și ale spațiului (...)". (Suplimentul* LAST *7/87). În rest, cronicile vorbesc despre fantastic, fantasmagoric, oniric, simbolic și parabolă, schizofrenie, imaginar, halucinație, delir...*

În fața unei asemenea unități de vederi, s-ar părea că va fi dificil să susținem existența vreunui element S.F. și încă într-o poziție cheie.

Premiza romanului Efectul P *constă în descoperirea făcută de savantul Poolo: acesta a descifrat secretul vieții veșnice: „un om nu moare decît atunci cînd ajunge la convingerea că n-ar fi exclus să moară și el, cînd această posibilitate i se pare personală și profundă și nu o simplă expresie folosită în treacăt. Bineînțeles, la această regulă se excepteză morțile brutale, survenite prin accident sau crimă". (p. 243-244). Iată o idee parabolă, încadrabilă în categoria S.F. O acceptăm în planul ficțiunii nu pentru presupusul ei adevăr științific, ci pentru semnificația sa profundă: doar cînd te consideri învins, de abia atunci ești învins cu adevărat. Ideea S.F. glisează spre epic: „Ar fi de ajuns ca cineva să le transmită o parte din indiferența lui vitală pentru ca muribunzii să continue să trăiască". (p. 250).*

În Tratament fabulatoriu, *nu falansterul din Valea Plînșii constituie elementul științifico-fantastic la care vrem să ne referim. De altfel, o serie de autori consideră că utopia nici nu face parte*

Cu prilejul EUROCON-ului (Montpellier, octombrie 1987), Societatea Europeană de Science Fiction a acordat premiul pentru cel mai bun fanzin publicației PARADOX.

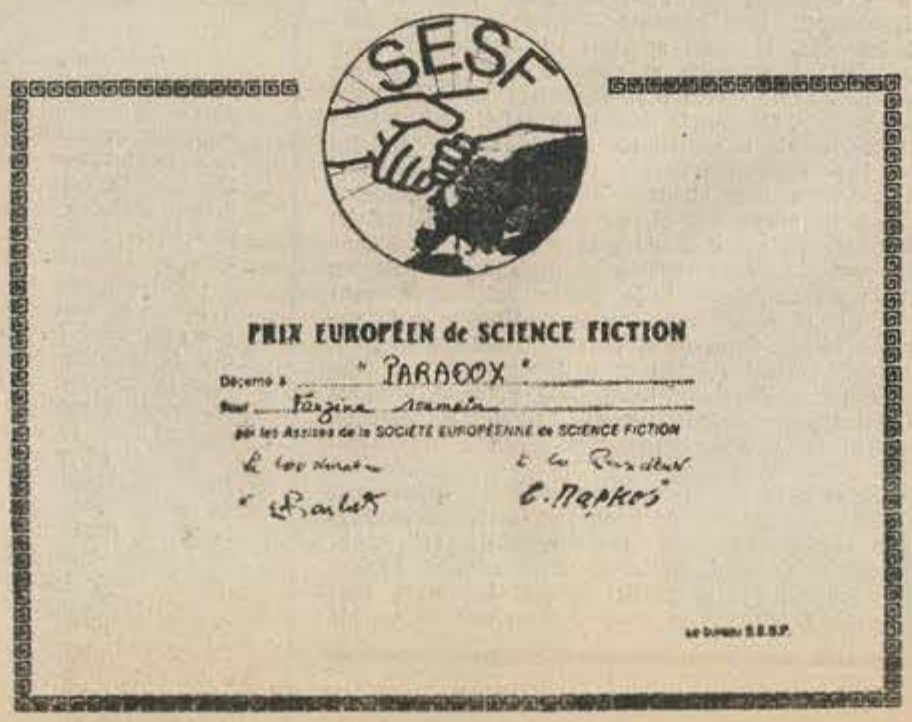
SESF
PRIX EUROPÉEN de SCIENCE FICTION
Décerné à "PARADOX"
Revue
par les Associés de la SOCIÉTÉ EUROPÉENNE de SCIENCE FICTION

Anticipația împotriva alienării

(Urmare din pag. 1)

text; consecința, o fugă conștientă, o renunțare autoimpusă la complexitatea narativă a unor proze de factură evaziștiințifică de tip joyce-ian, de investigație psihologică de tip proustian ori de desfășurare culturală borgeziană. În compensație, se glisează spre simplitatea primară, simbolică a unor eposuri cu caracter primitiv, arhaic, arhetipal: mitul, legenda, odiseea, epopeea, fabula, balada, care sînt re-create, re-structurate la un nivel modern, simulîndu-se mai mult sau mai puțin veridic obiectiva filtrare prin conștiința succesivă a numeroaselor generații, proces ce duce la ștergerea amănuntelor, la conservarea unui epic clarissim, la conturarea unor eroi și anti-eroi perfecți, la esențializarea expunerii, la apariția unor sublime, dar rare metafore. Se restructurează astfel pe calea cea mai directă, cea mai simplă, relația omului cu lucrurile, prin reîmpăcarea individului cu o civilizație ne-entropică, re-ordonată artistic, iluminist, prin extragerea personaei din starea sa cronică de ceartă, de înstrăinare de tehnostructură, prin absorbția și metabolizarea ei artistică exemplară, pînă la ultimele-i constituente micromoleculare.

Compensînd efectul psihologic negativ cumulativ al infrastructurii industriale, literatura de anticipație o repune totodată, fără teamă, în drepturile sale legitime, purificînd-o la modul ideatic, optimal, Omul fiind, în ultimă instanță și pînă la proba contrarie, singurul factor ordonator conștient al lumii, în psihismul căruia se reflectă aceasta în întregime. Prin funcția catartică specifică artei, în particular prin defulările în ludic, estetic, simbolic și emoțional ale alienării individuale, se reînnoadă, astfel, treptat demult pierduta simbioză dintre om și mediul său înconjurător, luat în totalitatea sa ambivalentă modernă, artificialul fiind pus la egalitate cu naturalul. Prin demitizarea și aparenta lărgire și facilitare a accesului gnostic și afectiv uman la tehnosferă, literatura științifico-fantastică îi aduce acesteia un serviciu major, reașezînd-o, reîntegrînd-o marelui circuit cultural contemporan al valorilor.

(Urmare din pag. 1)

tradus în rusă, germană, spaniolă, maghiară. Aparițiile în spaniolă au uimit și contrariat la vremea lor. Aceste evenimente au avut loc în paginile revistei columbiene Universidad Pontificia Bolivariana, *editată de universitatea din Medellin, al doilea oraș, ca mărime, din Columbia.*

Ovidiu Șurianu nu este un autor cu o producție literară întinsă. În afara volumelor publicate, subțirele și ele, scrierile sale pot fi adunate între coperțile a maximum trei-patru cărți. Includem aici și manuscrisele pierdute, pentru că Ovidiu Șurianu are și așa ceva. Cu puțin timp înaintea prematurului său ... ces, depusese la Editura Albatros un volum. Acesta, aflat în mîinile unui bravi și meticulos slujitor al anticipației, Victor Zednic, s-a pierdut, deoarece redactorul colecției decedase și el cu cîteva luni înaintea lui Ovidiu Șurianu. Despre soarta manuscrisului nu mai știe nimeni nimic.

Un alt volum inedit este cel intitulat Mașina care gîndește. *Cu puțină șansă, vom ajunge poate vreodată în posesia lui...*

Moartea l-a surprins pe autor scriind. Romanul poartă provizoriu numele de Marea dilemă. *Un fragment a apărut, prin grija lui Viorel Marineasa, în revista* Forum studențesc, *nr. 10 din 1977.*

Tot ceea ce a publicat Ovidiu Șurianu poartă amprenta unui spirit lucid, calculat, suplu și adesea simplu (nu simplist), fără complicații inutile. Ca formulă narativă, accentul cade pe substantiv și verb; uneori apare, poate prea des și adjectivul. Ideea este urmărită pas cu pas, fără divagații: fără digresiuni. Se poate identifica aici un anumit schematism. Cadrele sînt limpezi, chiar transparente, ușor naive, uneori idilice, mimetice, prozaice și prea puțin tensionate.

Timpul Kairos și agonia lui Cronos

Personajele sînt creionate în tușe repezi, reprezentînd lumi diferite intrate în contact. Brutal sau insinuant. Eroinele, ca Linda din Întîlnire cu Hebe, *reprezintă idealuri. Personajele masculine sînt, în toate cazurile, în centrul atenției. Sînt urmărite în faptele lor, sînt însăilate, construite, zidite. Analiza psihologică nu este niciodată prea mult adîncită. Autorul pare că este împotriva divagațiilor subiectiviste, apăsătoare. Preferă o proză luminoasă, însă cu întîlniri și ciocniri care ating violența. Imaginile se derulează filmic, fără să mizeze pe o adîncime căutată cu tot dinadinsul. În unele locuri, lucrul acesta este înlocuit cu sugestii capabile să construiască o realitate credibilă și exactă, fără platitudini. Sînt pagini bune, chiar povestiri întregi:* Galbar, Cheia Comorilor, Vrăjitorul, S-a născut un munte.

Ovidiu Șurianu are mari merite în ceea ce privește impunerea la noi a unor teme. Cu unele a dat tonul, chiar dacă, mai tîrziu, ele au fost mai bine exploatate de alții.

În practică, autorul s-a ocupat de hidroliza furajelor grosiere. Preocuparea a trecut, tratată fiind într-un registru tragic și comic în același timp, în povestirea Cheia Comorilor. *Izbucnește aici o tronie necruțătoare la adresa unor instituții și personaje. La un C.A.P. se obțin porci cu un volum deosebit. Dar din furajul respectiv au gustat și șobolanii. De aici o luptă în care fiecare lovește în fiecare. Eroul, medic veterinar (sublimă autoironie!), doarme. Doarme în iarbă, în spatele clădirii C.A.P.-ului!*

din S.F., deși adeseori ea poate fi întîlnită mai mult sau mai puțin voalat. Ceea ce interesează, din perspectiva discuției de față, este statutul ontic al acelui „loc [illegible] afara lumii", „uitat de oameni, de hărți și de legi". Dintre variantele explicative acreditate cu un anumit grad de probabilitate de către personajele romanului două sînt de factură realistă: pe de o parte, un teren neprielnic activităților economice, situat și în vecinătatea granței, din aceste motive fiind neumblat și puțin cunoscut, iar pe de altă parte se sugerează că ar fi vorba de fantasmele obsesive ale unui nebun. Întîlnim, totuși, și o explicație de altă natură, o ipoteză de tip S.F. Critica a remarcat-o, dar nu i-a semnalat acest caracter vădit: „un plan în formă de bandă care este răsucit o singură dată și unit la capete dă banda lui Möbius pe care poți să mergi la infinit și nu știi niciodată cînd ajungi, cu adevăratelea, pe partea cealaltă a planului, atunci înseamnă că sînteți în stare și să vă imaginați că aceeași operație pe care a făcut-o Mobius cu un plan poate s-o facă natura cu un spațiu!".

Dar de ce ne interesează natura acelui loc numit „Valea Plînșii"? În fond, ce contează dacă e un spațiu interior (vis, halucinație, reverie), unul real, exterior, obiectiv, banal sau extraordinar, ori un spațiu de tip fantastic (metafizic, aflat dincolo de explicația rațională, dincolo de rațiune), ori unul de tip S.F.? Prin ce se modifică experiența eroului? Vindecarea culpabilității meteorologului va fi influențată? Credem că da, procesul interior fiind altul în fiecare dintre cazurile amintite.

Există încă un motiv pentru a considera chestiunea ontologică drept importantă: în funcție de soluția validată de receptor, se modifică grila sa de lectură. Chiar și atunci cînd autorul caută cu multă ingeniozitate, precum în Tratament fabulatoriu, *să evite a da cîștig de cauză vreunela din interpretările posibile, grila acționează, constituindu-se oarecum aleator, determinată mai degrabă de obișnuințele, experiența și așteptările fiecărui cititor în parte, decît de textul propriu-zis.*

II. Și relația persona) — element S.F. *prezintă interes. Ea poate lua două forme. Într-una accentul cade pe personaj, elementul S.F. contribuind doar la definirea, la conturarea lui mai deplină. Astfel procedează George Călinescu în nuvela* Necunoscut: *„Căzut în melancolie, profesorul Adam Celăreanu își reluă meditațiile astronomice. (...) Avînd în vedere exactitatea și imensitatea canalelor din Marte, presupunea o luptă aprigă cu natura ostilă spre a face fertile pustiurile. Poate că Marte este o Olandă astrală, în care totul este cîștigat de om și unde pe marginea apelor captate în bazinuri cresc lalele inedite, obținute în seră. În această ipoteză i se părea cu neputință ca partidele din Marte să triseze la alegeri cu tăierea canalelor de care depindea umiditatea imperios necesară vieții. Și totuși, își zicea, marțienii pot să-și facă iluzii asupra noastră și să aibă despre pămînt o imagine asemănătoare aceleia pe care o am eu privind spre Lună sau spre luceafăr". (Nuvela română contemporană, 1964, vol. I, p. 85).*

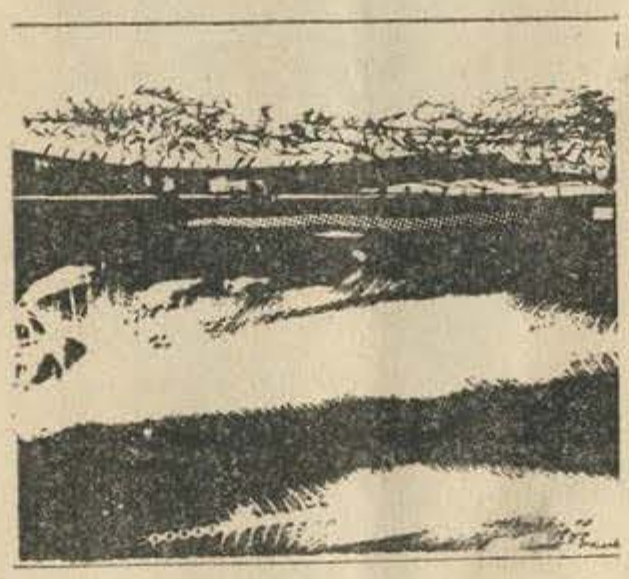

Un alt exemplu: „Îmi zîmbi înălțîndu-și fruntea și genele îi fluturară. Apoi se întoarse și porni din nou: solitar și de neînțeles. Un vlăstar al astrelor. Un extraterestru. Un ins care își vede de treabă și nu se pune în situația nimănui. Tocmai de aceea l-a ales Kira pe el și nu pe mine. Deși, obiectiv vorbind, eu sînt mai frumos, sînt un tip pozitiv și prefer ordinea, nu haosul". (Viktoria Tokareva, Avem nevoie de comunicare, *p. 174-175).*

Cînd accentul în relația personaj — element S.F. *cade pe al doilea termen, personajele, deveniți purtătoare de cuvînt, se retrag în spatele unei teme, a unei idei, fascinate de mirajul viitoarelor realizări: „Or de ce să nu credem atunci că, odată și odată, peste cîțiva zeci de ani, sau chiar mai puțin, nu vom ajunge să punem la punct un amplificator cuantic de unde cerebrale? Un fel de laser al gîndurilor? ... Ți se pare fantezist?" (Titus Suciu,* Pragul, *p. 116).*

În Cîrngul de cimișir *de Mihail Ancealov se pun în discuție numeroase probleme de natură științifico-fantastică. Am ales un singur exemplu: „Pe Arkadi Maksimovici îl frapase ideea că dacă mașina timpului e îndeobște posibilă, atunci ea e inventată deja în viitor și, în acest caz, călătoriile urmașilor noștri în trecut sînt inevitabile, cum inevitabilă este și încrucișarea lor cu strămoșii noștri, ceea ce și explică diversitatea raselor. Era o explicație extrem de simplă și de comică". (p. 315).*

III. Trebuie amintite și valențele stilistice ale unor motive S.F. Am ales trei exemple asemănătoare: căutîndu-se expresivitate în descrierea unor realități terestre, se face apel, în mod paradoxal, la realități extraterestre, în fapt, un demers imaginativ. Să observăm, totodată, că o anumită supralicitare prin repetiție, poate banaliza o comparție chiar și atunci cînd se apelează la domeniul științifico-fantastic. „L-am privit uimit: avea vreo patrusprezece ani, un cap enorm, alungit ca o minge de rugby, o piele ca de fildeș, părul lins și cu firul subțire, maxilarul proeminent, un nas ascuțit și niște ochi strălucitori care mi-au stîrnit o repulsie instinctivă: repulsia pe care am simțit-o, poate, față de o ființă de pe altă planetă, aproape identică cu noi, dar avînd totuși diferența de care ne temem în mod nelămurit". (Ernesto Sabato, Despre eroi și morminte, *p. 407) „... ca și cum te-ai simți primul om care pășește pe o insulă pustie, pe o nouă planetă; bucuria de a ști că nimeni nu mai fusese niciodată acolo; indiferent cît de banal se va dovedi acel loc în momentul cînd va fi dezvăluit lumii întregi". (John Fowles,* Daniel Martin, *p. 333). „Îl cuprinse din nou o senzație de teamă, senzația de a fi, după atît amar de vreme, și în această ultimă zi petrecută aici, încă, da, încă și totuși străin. Patru ani, aproape cinci, și el tot se mai simțea ca un pribeag pe-o altă planetă". (Malcolm Lowry,* La poalele vulcanului, *p. 30).*

LUCIAN IONICA ■

MIRCEA PORA

LENTILE

Privește prin luneta abandonată printre haine, pe fotoliu. Pereții tubului sînt lungi, privirea coboară în adîncimi nebănuite. I-e teamă să nu cadă, cine i-a adus în camera aceea, scrumiera plină de țigări, zațul din cafele, bancnotele ce ies, pe jumătate, dintre cărți, totul pare să vorbească... Se sprijină o clipă de gîtul rece-al scriitorului, lentilele măresc și micșorează, se-aud imperceptibil foșnetele existențelor trecute... Apare o stradă, e un amurg liniștit pe sub castanii înalți, fețe bisericești, călugări, așează o mînăstire pe locul unde mai tîrziu — o, cît de bine vede totul — va fi o groapă enormă de var... Coboară un domn din berlină, se va-ntîlni desigur c-o femeie, undeva, prin apropiere, trebuie să-i aștepte o cameră tainică în care vor intra, ea înainte, el după... pentru a repeta mereu același și același ritual... un păhărel, socolată, un trabuc, bomboane cu fructe, haine, inele, podoabe, o plăcută oboseală prin așternuturile albe... Se șterge la ochi, a mai apărut un rînd de lentile, în spatele lor nu chiar atît de departe e un parc și parcă de sub praful aleilor ies în afară, la lumină, oameni pe al căror chip se vede că au așteptat altceva de la scurta lor viață. Ar vrea să mai revină, să mai încerce o dată să reia totul de la început, dar sînt trași înapoi în adîncuri, aleile se nivelează, poate doar printre firele de colb să se mai audă un zvon, ceva, din zadarnica lor încercare...

Ar vrea să plece, dar nu-și poate lua ochean blestemat de la ochi. Imaginile-i fură, îl chinuie, îl fac tot mai curios, culorile alternează, totul curge într-o pastă cînd rece, cînd fierbinte, pe o culme alearg[illegible] capre negre, dintr-un izvor sar pești strălucitori, e o liniște de secoli prin păduri... Dar deodată se dau la o parte cortine, lumea aplaudă discret, înfundat, nu se vede încă bine, dar pe scenă e un om, iată acum lentilele măresc, aproape, și omul acela nu e altul decît el.

Va da un spectacol, căci doar de aceea sala e plină și luminile clipesc pe lateral și sus, în tavan, percutant, chinuitor, ca ochii animalelor noaptea. Lumea din fotolii transpiră cînd lîngă actor sînt depuse mai multe bisturie și o tavă adînciță, albă, provenind pesemne din inventarul vreunui dispensar. Cu o mînă sigură, artistul prinde cuțitul cel mai ascuțit și-l înfige adînc, în zona moale ca un puf de pernă de deasupra sternului. Oare chiar se va petrece minunea? O dîră de sînge, straturile pielii se dau la o parte, instrumentul metalic coboară, un zgomot de oase, poate chiar un trosnet, și dintr-odată cavitatea se deschide... cîte infime mecanisme de ceasornic ar putea egala ceea ce ochilor mulțimii, uluiți, le este dat să vadă? În centru, spre stînga, inima învăluită în tunici, cu un tub, ca un trabuc, țîșnind în sus... și jerbele roșii, lichide, țîșnind și ele la fiecare ritmică pulsație... mai în spate doi bureți, palpitînd ușor, semănînd cu vietățile marine de adîncuri, doi saci plușați, alunecoși, o, cum îți vine să îi strîngi, să-i storci de ciudatele lor limfe, mai în jos un burduf, prin pielițele căruia se văd niște tărîțe, hrana, amestecul vital de vitamine, glucide, proteine, puțin aburos, cu un miros de ringlote ținute îndelung la soare... și ar mai fi o pungă mică, splina, o sticluță de cerneală, fierea, două palme legate printr-o conductă parcă de mărgean, rinichii și rețeaua albastră, infinitele fire prin care aleargă viața sărată, roșie și caldă... Și deasupra tuturor, ca un Dumnezeu, ca un abur ce armonizează totul, prezent în fiecare milimetru de celulă — Sufletul — el trece invizibil și totuși cu pas greu, din zona mediană în zona dorsală, coboară pe traiecte, tremură ascuns în cutele obrajilor, mai pîlpîie cîteva clipe cînd lăcașul său de oase și carne e aruncat în adîncul celui mai teribil întuneric. Dar de ce mulțimea freamătă, de ce unii vor să se scoale și să plece? Se petrece ceva ciudat pe scenă, artistul își arată acum ficatul, el ar fi trebuit să fie lucios ca abanosul... ar fi trebuit... dar nu... dimpotrivă, aduce cu un arici călcat parcă de șenile și e învelit în plase albe de mătreață, în filamente bizare ce cer mereu de mîncare... Sala se golește, bate un vînt rece în perdele, al naibii spectacol, nu se mai aplaudă, pe jos e plin de buline albe, calmante, actorul rămîne singur pe scenă, cu cușca toracică deschisă, învăluit în aburi cu miros de pucioasă...

Își ia ochean de la ochi, afară e un soare sclipitor, „s-ar putea spune c-am visat", își zice, dar în jur totul e presant, concret și parcă și scena pe care s-a desfășurat spectacolul mai persistă undeva în depărtare. Înainte de-a ieși din încăpere, peste umerii maestrului Marsupius citește cîteva rînduri de pe foaia aflată în mașină... **„O să mă reîntorc. Promit. Anii aceștia îi voi retrăi. Acum am nevoie de pace, de odihnă. Cerul nu e chiar atît de sus, întunericul nu e chiar atît de adînc. Le temps est un grand maître...".**

Acest „PARADOX" a fost realizat de DORIN DAVIDEANU, ANTUZA GENESCU, GYÖRFFY GYÖRGY și VIOREL MARINEASA, cu sprijinul cenaclului „H. G. WELLS" al Casei de Cultură a Studenților din Timișoara. Grafica: TRAIAN ABRUDA (pag. III, IV, V, XII) și MARINA NICOLAEV-UNGUREANU (pag. VII, IX).

SILVIU GENESCU

Privind spre „Titanic"

Plutea cu fața în sus și cerul înstelat deasupra capului i se părea o blasfemie. Roiurile de stele adunate în constelații cunoscute, sclipeau cu o nepăsare îndepărtată și batjocoritoare. Își întinse încet brațele anchilozate de frig și efort. Îi era teamă de o contracție bruscă, asta ar fi însemnat moartea. O dispariție anonimă, precedată de strigăte disperate și inutile dealtfel, deoarece prin apropiere nu se găsea nimeni care să-i vină în ajutor. Rînji contemplîndu-se într-o oglindă inexistentă. Tocmai lui să i se întîmple una ca asta. O moarte anonimă și stupidă în apele reci ale Atlanticului de Nord. Știa cum se moare pe mare, în asemenea condiții. Intervenea hipotermia cu un întreg cortegiu de aberații vizuale și senzoriale. Depindea de temperatura apei cît o mai duceai agățat de centura de salvare. Acum erau 2—3 grade. Ar putea rezista cel mult o oră. Înota de cîteva minute dînd ocoluri largi locului catastrofei. Un zgomot vag, nelămurit, îi atrase atenția fără să-l poată localiza imediat. Venea parcă de undeva din el, plutind la suprafața apei odată cu aburii respirației. Își dădu seama că ceea ce se auzea, erau propriii lui dinți clănțănind de frig. Apa-i învelea trupul într-o încleștare lichidă care i se infiltra dureros în carne. Parcă plutea într-o mare de acid diluat, adus la o concentrație suficient de bine calculată ca să-l roadă cu o încetineală perversă. Mîncat de viu, dizolvat pe îndelete.

În depărtare, luminile navei sclipeau ca una din constelații, atingînd apa învolburată cu luciri frînte și dezordonate. Privea într-acolo cu gîndul la mulțimea de nenorociți care se zbăteau lîngă etrava întunecată a navei. Se va duce la fund, își zise zgribulindu-se. Știa că se va duce la fund. Prova era aproape sub apă, iar pupa se ridica lent deasupra orizontului dominat de crestele vag luminiscente ale aisbergurilor. Hublourile de sub punte p l o n j a u în adîncimea întunecată. Cu fosforescența lor fantomatică, aisbergurile se desfășurau într-un front comun de forțe oarbe care îmbrățișau agonia navei cu un piriit lung și amenințător.

Știa că din cauza lor se întîmplaseră toate astea. Ridică brațul drept, cu pumnul strîns.

— Bestiilor! Dar strigătul înecat de apă, se transformă într-un bolborosit dizgrațios de chiuvetă înfundată.

Cu ochii țintă la hublouri, își dădu seama că o mare parte din echipaj rămăsese la datorie. Neclintiți lîngă generatoarele care mențineau pompele în funcțiune, luminau punțile respingînd încă bezna. Dar nu pentru mult timp, se gîndi el cu amărăciune. În curînd apa va năvăli peste cazanele sub presiune făcîndu-le să explodeze, adăugînd încă o notă în plus catastrofei. Imaginea i se contură brusc în minte făcîndu-l să reculeze din calea trombei de apă și sfărîmături, dar bineînțeles că nu se întîmplase așa ceva. Imaginația îi jucase din nou o festă. Și frica. Trebui să-și recunoască frica. Era încă un dușman de învins. Nu putea să zacă aici contemplînd de la o distanță precaută o asemenea tragedie. Luminile de sub punți îi apăreau acum ca o dojană. După un timp, se transformară în tot atîția ochi țintuindu-l disprețuitori.

Își reluă înotul cu o încăpățînare obosită, spre nava tot mai mult îngropată în apă. Trebuia să ajungă acolo, își zise el. Nu se putea să nu fie cineva care să n-aibe nevoie de ajutorul lui. Ce fel de oameni erau cei din echipaj? Totul ar fi fost de zeci de ori mai înfiorător fără luminile acelea. Oameni prăbușindu-se într-un infern de beznă lichidă. Își imagină ciorchinii de oameni agățați de copastie, urlînd și zbătîndu-se doar ca să cadă în apa rece ca gheața de la o înălțime comparabilă cu două, trei etaje de bloc, iar el se bălăcea în preajma dezastrului cu speranța confuză că poate fi de folos cuiva.

— Numai din milă și bunăvoință? se trezi el mormăind sarcastic. Prin minte i se perindau și alte imagini asemănătoare. Întotdeauna se întîmpla noaptea, iar el apărea de nicăieri, adulmecînd catastrofe maritime, zguduit de propriile-i emoții, iar cînd îndrăznea să se apropie de nenorociții aceia, apărea ca un fel de Olandez Zburător consolator, promițînd la nesfîrșit o salvare himerică. Iar la sfîrșit, zăcînd în tihna comodă a camerei de lucru, nu fac decît să povestesc ceea ce văd, păstrînd bucuria secretă că nimeni nu-mi localizează sursa de inspirație, se gîndi el dezgustat. Muză, numele tău este „Agonie", completă privind luminile navei. Acum nu se mai îndoia că o intuiție de pasăre de pradă îl aducea lîngă nenorociții aștia, plutind în cercuri tot mai mici spre miezul dezastrului.

Se opri din nou cu auzul încordat. Începu să zîmbească. Zgomotul acela îndepărtat nu-l putea înșela. Orchestra. Aduseseră orchestra de la restaurantul de clasa I să cînte pe punțile înclinată și alunecoasă, plină de sfărîmături de care te împiedicai la tot pasul. Poate pentru pasagerii aflați încă la bord, acest lucru crea impresia că situația nu era atît de gravă. Se pleca de la premiza că nimănui nu i-ar fi ars de cîntat pe o navă pe cale să se scufunde. Dar de fapt, nu mai era nimic de făcut, și de acolo, de lîngă orchestră, nu-ți dădeai seama de asta. Zîmbi din nou. Un zîmbet amar și resemnat. Muzica era tot un fel de lumină, chiar dacă iradia un val de speranțe mincinoase rostite la urechile muribundului. Uneori era mai bine așa.

Deși acum știa ce avea de făcut, își învinsese ezitările și teama, apariția trupului acela, susținut de centura de salvare, profilat vag pe cerul întunecat îl lună prin surprindere. Luminile îndepărtate ale navei alunecau pe curbura fină a obrazului, iar părul blond, lung și ud, cădea în șuvițe grele pe fața și umerii fetei.

— Nu-ți fie teamă, zise el, oprindu-se înaintea ei. Apoi își dădu seama că ceea ce spusese, suna îngrozitor de penibil, era ca și cum te-ai fi prezentat cuiva, țeapăn și protocolar în mijlocul unei piscine. Fata nu-i răspunse. Plutea nemișcată și tăcută, iar părul care-i acoperea fața o făcea să semene cu o mină marină trăind după ea un smoc de alge. Vru să-i degajeze obrazul de șuvițele acelea, dar se opri cu mîna în aer, nehotărît și tulburat. Îi era teamă că venise prea tîrziu. Se înfioră. Asta mai lipsea, să facă conversație unui cadavru. Încă din start am dat-o-n bară, își zise. Cînd am ales „Titanicul". Este atîta moarte în jur, încît poți s-o respiri. Mai văzuse oameni murind pe mare. Unii se zbăteau și blestemau. Împotrivirea lor îl făcea să se țină la distanță de ei. Își consumau ultimele clipe într-o incandescență care-i speria.

Își coborî ușor fetele încercînd o mîngîiere stîngace și timidă. Apoi, cu o singură mișcare îi dădu părul la o parte. Ochii erau deschiși, însă privirea trecea dincolo de el, imobilă, absorbită de bezna venită parcă din altă lume.

— Trebuie să ajungem înapoi la vapor, spuse el uitîndu-se spre șirul de hublouri luminate, înfipte aproape vertical în apă. De fapt se îndoia că mai avea vreun rost să înoate pînă acolo. Înclinația pupei arăta că agonia se apropia de sfîrșit. Finalul îi era cunoscut. Tocmai se gîndea cîte minciuni trebuie să spui uneori unui om pe cale să moară, cînd văzu luminile coborînd repede în adîncul tăcut al oceanului. Apele se închiseseră pentru totdeauna peste străfundurile lor.

— Orchestra cîntă, se auzi el spunînd. După ce urcăm pe vapor am să-i bezmetesc pe afurisitul de căpitan, continuă el vorbind aproape de urechea fetei. Acum era prea tîrziu să mai dea înapoi. Va trebui să debiteze o oărănodă de minciuni rostite pe un ton calm și încurajator. Am să-l scutur pe căpitan pînă o să-i cadă tresele, reluă el. „White Star Lines" pufni el disprețuitor. O să-mi amintesc să nu mai urc niciodată pe vapoarele lor. Nici tu, auzi? Zîmbetul fetei, abia schițat, avea în el contemplarea calmă a călătoriei care o va scoate din liniștea complice coborîtă peste locul devenit o anonimă groapă comună. Chiar dacă fata nu mai avea mult de trăit, cel puțin nu fusese singură în ultimele ei clipe. Totul trebuie să fie de o sută de ori mai îngrozitor cînd n-ai pe nimeni lîngă tine.

O privi în tăcere. Într-un sfert de oră, reușise să acompanieze doar un cadavru înhămat la o centură de salvare, plutind la voia întîmplării pe oceanul pustiu. Și ceea ce-l deranja, era faptul că se bălăcea în apele reci ale Atlanticului fără să fie sigur că știa exact ce-l adusese aici. Privirea lui coborî peste expresia de visare înghețată a fetei. Zîmbetul ei se menținea în cel mai clasic stil „rigor mortis". De data asta am să iau o dovadă, își spuse el întinzînd mîna spre bluza ei. Îmbibată cu apă, semăna la atingere cu blana unui animal înecat. Smulse unul din cei doi nasturi care închideau bluza deasupra centurii de salvare.

Poate că nu era nimic altceva decît o intuiție de pasăre de pradă care-l făcea să apară lîngă nenorociții aștia plutind în jurul lor în cercuri tot mai strînse. Simțea în palmă marginea rotunjită a nasturelui. Îl aruncă în apă apoi mîna-i coborî pe chipul încremenit al fetei închizîndu-i ochii.

— Vezi, am făcut bucata, vorbim, privim, și gata... cită el din Faust începînd să se îndepărteze.

— Știu că-ți pare foarte rău, rosti ea deschizînd ochii. Ești atît de convingător cu tristețea ta de înger falit. Apoi izbucni în rîs. Arăți de parcă ai fi văzut o stafie.

Manuel, amuțit, o văzu rîzînd din nou. Trebuie s-o opresc, se gîndi el cu un sol de spaimă febrilă. Simțea cum pierde spațiul de sub control, totul dobîndea dimensiuni și semnificații neașteptate. Lucirea îndepărtată a aisbergurilor se ridica acum deasupra apelor cu autenticitatea iluzorie a pieselor de plastic injectat din decorul studioului, noaptea de aprilie și moartea „Titanicului" se dezmembrau, crăpau, se prăbușeau, recompunîndu-se după logica admisă acuma de mintea lui. Ca să n-o la razna de-a binelea, trebuie să accepte că se găsea în mijlocul bazinului pentru efecte speciale, umilit de veselia sfidătoare a unei fetișcane răsărită înaintea lui ca un trucaj ieftin. Simțea aceeași oroare ca în vise cînd se prăbușea fără să se poată agăța de ceva. Căderi prelungite, la capătul cărora îl aștepta trezirea bruscă, buimacă, revenirea la liman se făcea cu mișcări lente, timp în care privirea i se acomoda cu întunericul greu din dormitor scoțînd la iveală conturul lucrurilor, al obiectelor cunoscute, îndepărtînd încet, pe îndelete, agresivitatea visului.

Fata mișcă de cîteva ori din mîini și apa clipoci ușor, ca atunci cînd arunci o monedă în fîntîna dorințelor.

— Te-am văzut cînd ai coborît în bazin, zise ea contemplîndu-i spaima cu un surîs ironic. Auzisem de nopțile tale de dinainte de filmare, dar ceea ce se petrece, este ceva de groază, observă ea. Nimeni nu și-ar imagina că simulezi toate naufragiile astea doar ca să trăiești cu maximă intensitate, o falsă compătimire.

Încercă să se desprindă din triumful ei neașteptat și coroziv, care-i reducea călătoriile la fantasme bolnave, la ceasuri goale, pierdute în incandescența falsă a unui prezent imposibil.

— Am observat cum te chinuiai să obosești înotînd la 20 de metri de macheta Titanicului, căutînd o tragedie, continuă fata. A trebuit să intru în bazin după tine ca să-mi dau seama ce se întîmplă de fapt. Aproape că mă convinseseși și pe mine, zise ea zîmbind. Mai ales cînd te-ai apucat să-mi vorbești despre orchestra care cînta într-o veselie pe punte. Îi atinse obrazul cu o mînă ca o pelerină udă. Încercă să se tragă îndărăt. Apa! Gustul apei, notă el iluminat brusc. Și totuși este Atlanticul. Oceanul, incredibil de liniștit, îi lăsa să plutească cu bunăvoința leneșă a animalului obișnuit. Încerca să recunoască trăsăturile fetei. O figurantă probabil. O gîsculiță, adăugă el.

— Hai să înotăm spre mal, zise ea.

Nu știa cum se făcea întoarcerea, dar la un moment dat, se trezea urcînd greoi scara nichelată de la capătul bazinului, privind buimăcit în urmă, gîndindu-se la toți oamenii aceea întîlniți pe mare. Toate filmele lui ascundeau relatări ale acestor întîlniri. Dacă întoarcerea se derula brusc, sosirea lui acolo, în preajma tragediei, se petrecea într-o tranziție lentă și înșelătoare, cele două planuri temporale rămînînd nedelimitate de mintea lui. De data asta, totul a început mult mai tîrziu, se gîndi el. A avut timp să ajungă lîngă mine și să-și joace rolul. Înotau în tăcere, aproape umăr la umăr. Prin ceața rece nu se mai vedeau nici aisbergurile plutind imposibile spre Newfoundland. După un sfert de oră, o să-și dea seama și singură. O văzu agățîndu-se de un colac de salvare care plutea în derivă.

— Scrie chiar „Titanic" pe el, observă ea chicotind. Și pe ăsta l-ai aruncat în bazin?

— Da, încuviință el. De fapt se gîndea că încă mai avea prilej să mintă, să dea drumul la tot carnavalul de baliverne consolatoare de care ea va rîde în hohote. Pînă cînd își va da seama că apa era sărată. Ca apa din orice ocean de pe Pămînt.

DUŞAN BAISZKI

Radiografia unui caz banal

Salca de dincolo de peron se topise şi acum privea cerul printre rădăcini. Traversele îmbăiate în motorină se subţiaseră şi se torsionaseră ca nişte beţe de chibrituri arse. Liziera dinspre Mureş ardea mocnit cu flăcări verzui, decolorate. În răcoarea biroului, dezbrăcat la maiou şi cu chipiul dat pe spate, şeful de gară, Pascu, dezlega cuvinte încrucişate.

Uitat pe boltă, soarele de iulie îşi înţepsese razele în ceafa cantonierului Matei şi-l urmărea păşind împreună cu el de pe o traversă pe alta.

Matei venea de la canton. În mîna stîngă ţinea un bidon de plastic de cinci litri, iar în cea dreaptă o paporniţă plină cu ouă. Avea vestonul desfăcut, lăsînd la vedere pieptul cu cîteva smocuri de păr roşcat. Costeliv ca un cal proprietate comună, îşi puncta fiecare pas cu cîte o gîfîială profundă, pornită parcă din burtă. Prin minte îi rolau gînduri confuze, somnoroase. La un moment dat se opri. Depuse paporniţa pe pietrişul dintre traverse şi-şi duse degetele spre gură. Atunci se văzu batista legată în jurul lor. Sufla în ele, întoarse capul cumva cu teamă, apoi ridică paporniţa şi o luă din loc.

Intră la şeful de gară cu falca de jos atîrnînd ca o cîrpă fără întrebuinţare, iar cînd întinse mîna, ca să-l salute pe celălalt, palma îi tremura ca piftia.

— Ce-i ?

— Nimic, don'şef.

— Credeam că iară...

— Nu, p-ala am lăsat-o. Ştiţi, ulcerul...

— Tremuri, de parcă l-ai fi văzut pe dracu ! — observă Pascu.

— L-am — rîse Matei, dar gluma nu prinse, fiindcă celălalt îşi reluă pedant careurile, cu chipiul aproape căzut pe spate.

Prin încăpere stărui un miros vag de ţigări.

— Mîine trebuie să duc un bidon cu petrol — reuşi să spună, însă şi acest lucru îl făcut mai mult pentru el, ca nu cumva să uite. Disciplina căilor ferate era aspră, iar noaptea semnalul trebuia aprins.

— Puteai să dormi la canton. Cîte te-a pus să vii pe căldura asta ? — întrebă Pascu.

— Şi totuşi aţi fumat, don'şef.

Pascu îşi întoarse alene capul şi şapca i se rostogoli în mijlocul biroului. Matei stătea ca turnat lîngă ghişeul de bilete şi doar ochii-i trădau pulsul inimii.

— Puteai să laşi jos bidonul şi paporniţa. Văd că te-a omorît drumul pînă aici. Cine te-o fi pus, nu ştiu...

Cantonierul nu se mişcă. Privea în gol, mut. Şeful de gară îl mai măsură o dată, lung, apoi, după cîteva secunde se ridică, îşi culese de pe jos chipiul şi ieşi nedumerit pe peron. O pală de vînt, scăpată de cine ştie unde, se chinuia să clatine frunzele unui tufiş de plop argintiu. Se auzi un cîrîit de găină. Căldura se rostogolea implacabilă de-a lungul şinelor, înecînd orizontul într-o perdea de flăcări transparente. La capătul cîmpiei, cele două linii metalice se uneau şi urcau spre cer ca o scară infinită. Peste tot, un soare uitat.

Se întoarse drăcuind. Cantonierul s-o fi scrîntit de atîta căldură, îşi zise. Îşi reluă plictiseala cu patimă. Trecură cîteva minute bune. Prin birou plutea răsuflarea potolnică a lui Matei. Într-un tîrziu acesta îşi lăsă bagajele pe podea. Pascu se roti alene către el.

— Mă, tu ai băut.

— N-am băut, don'şef.

— Atunci, ce ai ?

— Păi... n-am nimic.

— Căldura, a ? — conchise şeful de gară şi rise clătinînd din cap.

Dar dacă totuşi i s-a întîmplat ceva, se întrebă. Îl privi din nou. Poate l-a doborît insolaţia.

— Cantonul ! — sări ca ars şi ieşi iarăşi pe peron.

Îşi puse mîna streaşină la ochi şi se uită spre orizont, acolo unde se vedea întotdeauna clădirea cantonului, de fapt o cămăruţă de trei pe patru, cu acoperiş din ţiglă roşie. Îşi palpă globii oculari pînă la durere şi mai privi o dată.

— A naibii căldură ! — mormăi şi reintră în răcoarea biroului.

Pentru o clipă, Matei vru să zîmbească satisfăcut. Însă privirea pierdută a celuilalt îi tăie orice pornire.

— Cald, cald.

— Cald, don'şef.

Tăcerea adormi toropită pe umerii lor. Pînă cînd o vrabie începu să ciripească isteric prin castanii înfipţi în peron. Pascu zvîrli revista cu careuri peste un teanc de bilete. Matei continua să zacă lipit de podea, cu aceeaşi expresie nedefinită în ochi.

— Cald, mă !

— Cald, don'şef.

— Să-ţi umplu jucăria cu petrol — zise şi se duse în pivniţă.

Se auzi zdrăngănit de cutii metalice şi tăcerea năvăli afară înspăimîntată.

— S-a mai răcorit un pic — mormăi Pascu ieşind. Parcă aş face o plimbare. Mi-ai spus că-ţi plouă în canton. Vreau să văd şi să fac un proces verbal de constatare. O să-l semnezi şi tu. Poate reuşesc să fac rost şi de o sobă cu petrol. Că mi-ar trebui şi mie. Ştii cum e, vara sanie şi iarna car.

— Acum ? ! — se îngrozi Matei arătînd cu mîna spre sud, acolo unde trebuia să fie cantonul.

Şeful de gară îşi luă cămaşa lui albastră, cu epoleţi.

— Acum ! — spuse foarte hotărît şi în minte îi răsări cantonul cu acoperiş roşu.

Apoi ieşi pe peron. Şi totuşi cantonul era acolo. Ardea şi el mocnit, cu flăcări transparente. Asta însemna că înainte n-a avut decît o iluzie optică. Privi către satul cocoşat de căldură. Acoperişurile îndoite nu-i spuneau nimic. Nici măcar turlele cu streşinile scurse ale celor trei biserici din centru. Nu era credincios, dar nici ateu convins.

— Hai, că te-ajut eu să cari bidonul !

Matei nu răspunse şi nici nu ieşi. Nici măcar nu se mişcă din loc. Îl găsi în aceeaşi poziţie, cocîrjat, cu mădularele pietrificate şi cu privirea întoarsă spre sine. Îl măsură enervat, pe urmă îl apucă de mînă şi-l trase afară.

Căldura îl lovi şi pe el după ceafă şi pentru moment rămase pe loc, privind cu ciudă către cer. Încuie uşa, săltă bidonul şi o luă pe calea ferată. Matei îl urmă supus, cu mîinile vîrîte în buzunarele pantalonilor.

După vreo zece minute începu să-şi blesteme hotărîrea. Cămaşa i se lipise de spate. Gîtul i se uscase. Iar cantonierul tăcea. Cîte-un fluture de varză se încumeta să-şi ia zborul prin aerul topit, iar după cîteva fîlfîiri de aripi se prăvălea sufocat printre firele de pir.

Clipi des din pleoape. I se păruse că i se înceţoşează privirea. Se întoarse către Matei. Acesta păşea golit de orice gînduri, cu privirea uscată ţintind undeva în faţă. Se opri şi se aplecă spre şina din stînga. Fierul uşor îndoit avea urme ca de la nişte dinţi uriaşi. Vru să-l strige pe celălalt, dar parcă se temu. Mai făcu o duzină de paşi. Aceleaşi urme. Şi parcă nici distanţa dintre şine nu era cea standard. „Căldura" — îşi zise. N-avea voie să greşească. Matei nu aştepta decît o greşeală din partea lui. Ca în final să povestească la tot satul cum a înnebunit don'şef de gară.

— Cald.

— Cald, don'şef, cald.

Dădură de o bucată de şină deformată ca o gumă de mestecat folosită. Şeful de gară vru să o la în mînă şi să o cerceteze, însă se răzgîndi. Îl irita lipsa de reacţii din partea lui Matei. Acesta înainta impasibil, ca şi cum nu vedea nimic prin jur. „Poate că totuşi a văzut şi el, însă aşteaptă să spun ceva şi să mă fac de rîs". Păşi mai departe.

— Desigur, măi, Mateuţă, tu n-ai uitat pentru ce-ţi iei salariul, nu-i aşa ?

— N-am uitat, cum să uit aşa ceva, don'şef, ha, ha, ha !

— Ecartament, şine bine prinse, traverse întregi...

— Sigur, don'şef ,asta visez şi noaptea.

Cantonierul se împiedică de un colţ de şină, însă îşi regăsi imediat echilibrul şi-şi continuă drumul netulburat. Pascu privi cele două linii metalice pierdute în orizont .Nu se vedea nicăieri nici o lipsă. Matei se împiedică din nou şi de data asta se lungi cu burta la pămînt. Chipiul i se rostogoli la vale. Pascu zări lemnul masiv, iscat nu se ştie cum peste şine, lăsă bidonul şi-l ajută să se ridice.

— Credeam că te-ai împiedicat de traversă .

— Traversele sînt bune, don'şef.

— Da, da, sînt foarte bune. Matei. Acum, hai !

Porniră. Pascu îşi întoarse iute capul. Voia o certitudine. Însă traversa nu se mai afla pe şine. Se întoarse şi a doua oară. Bucata de lemn era acolo.

— A naibii căldură !

— Aţi spus ceva, don'şef ?

— Cald.

— Da, cald.

Privi furiş spre Pascu. Pe faţa acestuia nu se putea citi nimic. De sub chipiu îi izvorau stropi de sudoare. „Trebuie să mă ţin tare" — îşi mai spuse cantonierul. Chiar în momentul în care Pascu se întoarse către el. Se întoarse fiindcă i se părea că Matei creştea cu fiecare pas. Îi căută picioarele şi nu găsi decît o perdea undultoare, transparentă, exact ca aceea de la orizont. Privi înspre punctul în care ştia că va găsi orizontul. Însă acesta se apropiase atît de mult încît ameninţa să se prăbuşească peste ei. Închise ochii blestemînd căldura.

Crescuseră şi traversele. „Oare nu cumva mă topesc ?" — se îngrozi. Matei păşea indiferent, cu paşi gigantici. Întinse mîna să-l atingă.

— Unde ţi-i chipiul ?

— Acolo — răspunse omul, arătînd cu mîna în faţa lor.

Chipiul zăcea cu faţa în jos şi lui Pascu i se păru că vede o ciupercă albastră, crescută întîmplător între şine.

— Numa-ncet, să nu cazi ! — strigă, închipuindu-şi-l pe celălalt cum se împiedică şi cade de-a berbeleacul în valea ameninţătoare dinaintea lor.

Şeful de gară se încruntă. Valea apăruse din senin. Pînă la cîţiva paşi de ea nu observase nimic.

— Nu cad ,că nu sînt beat ! — mormăi Matei. Ţi-i cald, don'şef.

Îşi culese chipiul de prin pietriş, îl şterse cu poala vestonului, îl suflă, apoi şi-l aşeză pe creştet. Valea prinse să se umfle şi după cîţiva paşi deveni deal. Matei se căţărase pe şina din dreapta şi o călărea stăpîn pe echilibru. Pascu se opri brusc. Dăduse de cîteva traverse lipsă şi de o gaură imensă sub şine. Privi neputincios după cantonier. Mai mult ca sigur că ceea ce vedea el vedea şi cantonierul, numai că... numai că totul nu părea a fi decît o iluzie, o nenorocită de iluzie optică. Nu se mai zărea niciunde nici o groapă, liniile se găseau la locul lor, pietrişul la fel.

Se căţără totuşi pe şina din stînga. Porni să fluiere. Apoi coborî pe traverse.

„S-a scrîntit şeful. Bine că nu m-am blibiit în dreptul gropii, că mă prindea" — gîndi Matei şi începu să fluiere şi el. Pascu păşea ca pe ace. Ridică privirea pînă la nivelul orizontului, căutînd parcă un sprijin. Prima reacţie fu să se oprească, însă prezenţa celuilalt îl împiedică. Orizontul se albise dintr-o dată şi se apropia văzînd cu ochii. O masă uriaşă, de un alb dureros de strălucitor. Aştepta ca Matei să spună ceva, să-şi arate surprinderea, fiindcă era clar că văzuse şi el, dar acesta nu spuse nimic. Nici că-i păsa. Pascu înghiţi de cîteva ori în sec. Orizontul continua să plutească, moale către el, cu siguranţa celui care ştie că va şterge totul în cale, că nimeni nu i se va împotrivi.

Pe lîngă el trecură plutind alene cîteva păienjenişuri mătăsoase. Din faţă se vedeau venind şi altele, o adevărată ninsoare pe orizontală. Vreo trei-patru se încurcară în veşmintele albastre-liliachii, murdărindu-le ca nişte găinaţuri de porumbel. Pascu încercă să le îndepărteze, cumva cu scîrbă, însă firele subţiri şi lipicioase se încăpăţînau să rămînă, făcîndu-se parcă una cu ţesătura deasă.

— Ce vară ! — observă Pascu.

Matei sufla greoi. Aşa sufla întotdeauna cînd îi creştea pulsul.

— Ce vară ! — zise într-un tîrziu, închizînd ochii.

O pînză i se încurcă printre gene şi cu greu reuşi s-o desprindă. O alta îi pătrunse violent în gură şi o scuipă îngreţoşat. Poate n-ar fi trebuit să pleace la acest drum. Dacă şeful voise într-adevăr să vadă cantonul, n-avea decît să fi venit de unul singur.

— Mi-e atît de sete, c-o să turbez — încercă el o glumă, simţind prin corp un val de căldură şi furnicături şi se cutremură.

O spusese ca să-i facă lui Pascu pe plac şi-l încîntase cum o făcuse. Orizontul era surprinzător de limpede şi ulmitor de aproape.

„Aşta-şi ride de mine, că m-a lovit soarele-n cap" — gîndi Pascu şi-i privi pe cantonier cu coada ochiului.

„L-am prins. Numai să nu mă povestească pe la lume că m-am ţicnit" — gîndi Matei şi se uită la şeful de gară tot cu coada ochiului.

Privirile li se întîlniră.

Picături de sudoare îi inundară lui Pascu faţa. Pielea începu să-l usture. Se uită la dosurile palmelor. Se uită şi celălalt.

— Am înculat gara, nu-i aşa ?

— Da, don'şef.

— Căldura asta mă omoară !

Şinele se apropiau una de alta tot mai mult. Cei doi coborîră pe capetele traverselor ,chinuindu-se să pară impasibili. Orizontul era tot mai aproape. Nu se auzea decît un sunet orb, moale. Şeful de gară se opri şi-şi aprinse o ţigară.

— Iară fumezi, don' Pascu... Dă-mi şi mie una că...

Porniră. Pascu alunecă şi căzu într-o rînă. Se ridică greoi, înjurînd calendarul. Traversele erau tot mai scurte, iar şinele tot mai aproape. Se opriră. Aici cele două linii se uneau. La un pas în faţa lor se înălţa, ameninţător orizontul. Pascu balansă cu putere bidonul din mînă şi-i dădu drumul înspre înainte. Obiectul dispăru dincolo de orizont, ca şi cum nici n-ar fi fost.

— Cald don'şef.

— Cald.

GENERALITĂȚI

Obiectul 5-K-303, ca și celelalte obiecte cuprinse în gama 5-K, face parte din categoria accesoriilor cunoscute sub numele generic de „case". Ele sînt destinate, în principiu, satisfacerii nevoii firești de izolare a consumatorului, protejării sale temporare împotriva acțiunilor violente și a efectelor cumulate produse de către POL. Majoritatea obiectelor înglobate în categoria mai sus menționată se pretează și altor utilizări de complexitate scăzută ori medie dintre care cîteva sînt amintite în anexa nr. 2 a acestui prospect. În funcție de imaginația fiecărui consumator, pot fi improvizate diverse alte combinații folositoare. Se observă, deci, că gama obiectelor 5-K poate prelua pe o perioadă scurtă de timp funcțiile unui complex compartimental de boxe, fără însă a-l înlocui în totalitate.

ATENȚIE : Folosirea îndelungată a obiectelor din gama 5-K prezintă pericol de apariție a unor grave tulburări psihomotoare.

Obiectul 5-K-303 se prezintă sub forma unui paralelipiped cu dimensiunile 2.000×3.000×2.000 mm, confecționat din răsini sintetice cu înserție de plasă metalică, îmitînd diverse materiale deficitare. Obiectul este ambalat într-o folie sterilizată de polietilenă care se va desface de-a lungul liniei roșii punctate. El poate fi amplasat, după dorință, într-o conă cu un indice de aglomerare puțin mai scăzut decît 10, avîndu-se grijă în prealabil să nu se depășească distanța de siguranță până la primul complex compartimental de boxe.

După ce a fost pregătit conform instrucțiunilor de mai jos, obiectul 5-K-303 este gata pentru a fi folosit. El permite dozelor normale de raze și radiații eliberate de către POL să pătrundă nestingherite și împiedică pentru o perioadă relativ scurtă de timp pătrunderea dozelor mai ridicate decît normalul.

CONTRAINDICAȚII — Persoane cu sechele datorate expunerii prelungite la POL, suferinzi de imunitate halucinogenă, heterodoxare, civcomie, cnirite, frică galopantă. Persoane predispuse la criza de panică acută. Discordanțe, alergii comunitare, sindrom de incompatibilitate. Agresivitate congenitală.

MOD DE ÎNTREBUINȚARE

A. PREGĂTIREA OBIECTULUI PENTRU FOLOSIRE

După ce a fost îndepărtată folia sterilizată de polietilenă, consumatorul va lăsa obiectul 5-K în afara ambalajului un interval de minimum 24 de ore pentru ca acesta să se acomodeze cu procentajul normal de raze și radiații conținut de către POL.

ATENȚIE ! Folosirea îndată după despachetare a obiectului 5-K poate conduce la pierderea vieții prin șoc de trenziție.

După expirarea perioadei de acomodare cu POL, obiectul este gata pentru a fi folosit. În acest scop se rupe sigiliul căii de acces „a" (v. fig. 1). Deszăvorîrea orificiului de acces al luminii naturale și observare a exteriorului se face din interiorul obiectului 5-K (v. fig. 2).

B. INSTRUCȚIUNI DE FOLOSIRE

1. Calea de acces „a" se prezintă sub forma unui panou dreptunghiular cu dimensiunile 2.100×700 mm articulat pe una dintre laturile sale în peretele obiectului 5-K. Calea de acces „a" se deschide spre exterior prin apăsarea și trageria pieiei „a.1". din figură. După deschidere se lasă din nou să se scurgă 8 pînă la 10 ore pentru instalarea condițiilor caracteristice POL.

2. Accesul în interiorul obiectului 5-K se face după scurgerea intervalului de 8—10 ore, prin calea de acces „a". După ce consumatorul a pătruns în interior, calea de acces „a" se blochează în poziția „închis" cu ajutorul celor trei piese metalice prevăzute în acest scop pe fața interioară a panoului. Pentru siguranță, panoul a fost prevăzut și cu un dispozitiv electromagnetic de blocare.

ATENȚIE ! Orice neglijență manifestată la închiderea din interior a căii de acces „a" pune în pericol viața consumatorului.

După îndeplinirea corectă a instrucțiunii nr. 2, consumatorul poate renunța temporar la folosirea filtrelor absorbante din regiunea feței.

3. Armarea dispozitivului de securitate se face prin conectarea la sursa de 10 KV și apăsarea butonului „S" indicat în figura 3. Descărcările electrice produse la atingerea obiectului 5-K-303 de către un agent util acționează nu provoacă degradări ale stratului exterior al pereților.

4. În interiorul obiectului 5-K sînt instalate o masă „b", un scaun „c", un pat rabatabil „d" precum și un container compartimental „e" al cărui conținut este prezentat în anexa nr. 1 a prospectului. Plasarea în planșeu a accesoriilor mai sus menționate se face cu ajutorul butoanelor 1—16 conținute de trusa atașată obiectului 5-K-303.

5. Cuplarea cu sursele exterioare de căldură, aer, lichide de nutriție și știri se face de la panoul „f" a cărui configurație este prezentată în figura 4. Circuitul de aer este prevăzut cu un filtru absorbant capsulat care se plasează într-o poziție de securitate maximă. Sub panoul cu siguranțe ai circuitelor de căldură, aer și lichide de nutriție sînt prevăzute comutatoare cu două poziții marcate prin culoarea roșie pentru poziția „deschis" și culoarea verde pentru poziția „închis".

Circuitul de știri nu este prevăzut cu comutator, anclanșarea lui făcîndu-se automat odată cu începerea oficială a vieții active.

ATENȚIE ! Orice defecțiune în funcționarea circuitului de știri trebuie semnalată factorilor specializați în maximum 60' de la apariția ei. În acest scop se apasă de mai multe ori butonul „A" amplasat ca în figura 5. Neglijarea acestui avertisment va face posibil în pedeapsă

DĂNUȚ UNGUREANU

DOMUS

cu pricarea de liberiate pe o durată nedeterminată.

6. Folosirea dușului. Instalația de duș este amplasată în colțul nr. 2 al obiectului 5-K. Ea este compusă din instalația propriu-zisă (fig. 6.1) și evacuarea la exterior (fig. 6.2). Pentru folosirea instalației de duș se extrage din nișa prevăzută în plafon dura distribuitoare atașată tubului de aducțiune. Instalația de duș poate funcționa între 20' și 15' săptămînal. Lichidul de îmbăiere este alcătuit în următoarea compoziție :

- *750 ml H_2O*
- *150 ml detergent neblodegradabil*
- *75 ml esențe acide caracteristice POL*
- *20 ml soluție clor*
- *5 ml soluție antibiotică*

Total 1.000 ml lichid de îmbăiere.

Se recomandă evitarea expunerii prelungite a ochilor și a mucoaselor.

7. Masa și scaunul în interiorul obiectului 5-K se desfășoară cu activități de ordine și stătătoare, la fel ca într-un complex de boxe obișnuit. Consumatorul va fixa cel puțin orele celor trei mese zilnice conform codurilor afișate în partea din stînga — jos a panoului „f". La orele respective consumatorul se va cupla cu sursa exterioară de lichid nutritiv. Regimul alimentar este cel înscris în diagrama poziționată în partea din dreapta — jos a panoului „f".

8. Activitatea profesională în interiorul obiectului 5-K se desfășoară neîntrerupt, conform normelor în vigoare.

ATENȚIE ! Părăsirea temporară a compartimentului de boxe nu trebuie să atragă după sine suspendarea obligațiilor cetățenești ori scăderea randamentului profesional.

9. Satisfacerea altor nevoi fiziologice se face în nișa „g" poziționată în colțul nr. 3 al obiectului 5-K. Evacuarea la exterior a nișei „g" este prevăzută cu un incinerator amplasat sub planșeul obiectului 5-K.

10. Părăsirea obiectului 5-K se face cu și în cazul complexului de boxe pe baza unei autorizații tip eliberată cu cel puțin 24 de ore înainte. Pentru obținerea autorizației consumatorul va apăsa butonul „P" indicat în fig. 5. Părăsirea efectivă a obiectului 5-K se face numai după verificarea atentă a tuturor sistemelor și aplicarea filtrelor absorbante din regiunea feței. Consumatorul va dezactiva dispozitivul de securitate prin deconectare de la sursa de tensiune de 10 KV. După eliberarea căii de acces „a" și ieșirea consumatorului în mediul POL, se procedează la asigurarea obiectului 5-K prin blocarea căii de acces „a". În acest scop se utilizează dispozitivul mecanic „h" și piesa mobilă „h.1" după indicațiile înscrise pe panoul dreptunghiular articulat.

ATENȚIE ! Părăsirea obiectului 5-K fără autorizație absolut de orice răspundere organele înălțeroate cu asigurarea la exterior a persoanei consumatorului.

INSTRUCȚIUNI SPECIALE

A. PĂRĂSIREA OBIECTULUI 5-K ÎN CAZ DE PERICOL

În cazul unui pericol iminent care primejduiește integritatea psihică ori fizică a consumatorului, părăsirea obiectului 5-K se face cu ajutorul dispozitivului de alarmă. Armarea dispozitivului de alarmă se execută prin apăsarea butonului „C" aflat în vecinătatea panoului „f" (vezi fig. 4 cu sursele exterioare). În maximum 20" consumatorul se va instala în interiorul nișei „g" menționată de instrucțiunea nr. 9 într-o poziție ghemuit, poziție în care la expirarea timpului prevăzut el va fi catapultat în exteriorul obiectului 5-K. Obiectul 5-K va fi închis instantaneu la un minut după catapultarea consumatorului. Alertarea factorilor competenți și declanșarea operațiunii de recuperare a consumatorului se face de asemenea automat.

ATENȚIE ! Anularea alarmei nu se poate face în cazul obiectelor din gama 5-K.

B. Administrarea unei doze normale de B.drog se face cu ajutorul trusei conținute de conținerul „e" menționat în instrucțiunea nr. 4.

ATENȚIE ! Caracteristicile trusei de administrare a B.drogului nu permit o supervizare automată a calității dozei. Consumatorul va ține cu maximă atenție indicațiile de pe capacul trusei.

ATENȚIE ! Trusa de administrare a B.drogului a fost concepută doar pentru administrarea mărcii curente de B.drog.

C. În interiorul obiectului 5-K sînt interzise cu desăvîrșire activitățile care ar putea conduce la reproducerea persoanei consumatorului. Reproducerea consumatorului este o operațiune care privește în exclusivitate factorii specializați în rezolvarea acestui gen de probleme.

PRECIZĂRI FINALE

Consumatorul va reține cu atenție prevederile instrucțiunilor nr. 3, 4, 5, 6, 7 precum și ale instrucțiunilor speciale A și C. Se observă că din construcție obiectul 5-K-303 nu permite conviețuirea a doi consumatori simultan. Din acest punct de vedere obiectul 5-K întrunește cu succes condițiile de securitate necesare desfășurării unei vieți normale a consumatorului. Pentru o și mai mare siguranță, circuitele de aer și lichide nutritive au fost dimensionate doar pentru o singură persoană.

Amplasarea obiectului 5-K, așa cum s-a precizat și în capitolul „GENERALITĂȚI", se face într-o zonă cu un indice de aglomerare cu puțin mai scăzut decît 10, datorită dimensiunilor mari ale obiectului. Se va avea însă în vedere păstrarea unui nivel normal al condițiilor ambientale impuse de POL (climă, grad de respirabilitate, grad de aciditate a intemperiilor etc.) precum și a nivelului normal de nivelență.

Se precizează încă o dată că obiectele din gama 5-K pot înlocui o perioadă bine determinată și relativ scurtă (cca 14 luni) condițiile caracteristice unui complex compartimental de boxe fără însă a-l putea înlocui în totalitate. Prin gradul său de elaborare ridicat, bazat pe criterii riguros selecționate, complexul compartimental de boxe corespunde în mod ideal relațiilor individ—POL, individ—violență socială, individ—individ.

AVERTISMENT MAJOR !!! Obiectele aparținînd gamei 5-K precum și altor game similare constituie experimente incluse în programul de cercetări sociale aprobat. Ele trebuiesc deci considerate ca atare.

ANEXA NR. 1 *Prezintă :*

Lista accesoriilor conținute de conținerul compartimental „e"

1. Trusa de administrare a B.drogului tip TAD-6

2. Una pereche mănuși de plastic izolante

3. Una rezervă filtru absorbant pentru instalația de duș

4. Una rezervă filtre absorbante pentru regiunea feței

5. Una folie metalizată de suprovițuire pentru eventualitatea defectării circuitului de căldură ori a sistemelor de reținere a dozelor anormale eliberate de către POL

6. Una armă de foc semiautomată cu pat rabatabil

7. Una cutie conținînd 600 cartușe ±2%

8. Un set flacoane incasabile a 100 ml fiecare conținînd acizi concentrați

9. Una butelie conținînd gaz narcotic sub presiune (cca 200 atm)

10. Una bucată fluier semnalizator

11. Una bucată oglindă

Conținerul compartimental „e" conține strictul necesar de accesorii utile consumatorului. Nu este recomandabilă introducerea în interiorul obiectului 5-K-303 a unor accesorii personale de utilitate scăzută ori îndoielnică.

ANEXA NR. 2 *Prezintă :*

Cîteva dintre posibilitățile de utilizare ale obiectului 5-K-303

1. Izolare de tip „Parțială" a consumatorului pe o durată nedeterminată

2. Izolare de tip „Totală" a consumatorului pe o durată nedeterminată

3. Procese defulatorii de intensitate medie

4. Ameliorarea nivelului personal de discordanță psiho-socială

5. Petrecerea perioadei regulamentare de inactare a activității profesionale

6. Prococare controlată a decesului

UN DRAM DE INVENTIVITATE

Deși bătaia poporală stabilește în chip simbolic că doar „unu-i ungurean", în s.f.-ul românesc sînt — iată — doi : Alexandru Ungureanu, prozator lansat cu volumul Marele prag și Dănuț Ungureanu, autorul prezentului Domus și al altor texte tipărite în publicațiile „de specialitate" ale anilor din urmă. Se pare — totuși — că, după acte, unu-i băcăuan și-altu-i bucureștean ! Discolo de atare „problematică" onomastică, să spun cîteva lucruri despre Dănuț Ungureanu. E un bun autor de proză s.f., fără îndoială peste media „tinilor autohtoni. Mai puțin interesat să lase din topposurile-standard ale genului, ilpsit — deci — de „imaginație" în sensul cuprinzător al cuvîntului, el se concentrează asupra construirii rigoroase-ingenioase a subiectelor, dovedind — să zicem — o bună „inventivitate". Și pune totul în pagină cu o acuratețe scriitoricească relevabilă. Domus îl ilustrează avantajos calitățile : în limitele tipicei atmosfere de utopie concentraționară, orwelliană, autorul pune la cale transformarea banalei noastre case cu de toate zilele într-un produs cinic, rar folosit, poțiu conoscut. Deja aflat astfel în posesia unui subiect amuzant (pînă la un punct !) în chiar premisele sale, prozatorul are în continuare ideea de a-l „îrădăuce" în limbajul impersonal al prospectelor comerciale, de unde un umor parodic de fină calitate. Vechile cuvinte — casă, ușă, fereastră — au dispărut, fiind înlocuite de formule tehnicizate : casa a devenit un „obiect 5-K" în care nu poate locui decît o singură persoană timp de „cca 14 luni", ușa e un „panou" folosit drept „cale de acces -a-", iar fereastra se numește „orificiu de acces a) luminii naturale și observare a exteriorului" ! Mai încolo vom afla că ieșirea în caz de pericol se face prin „nișa -g-", despre care locmai s-a spus că servește în principiu la „evacuarea în exterior" a materiilor rezultate din „satisfacerea altor nevoi fiziologice"!; sau că în obiectul 5-K „sînt interzise cu desăvîrșire activitățile care ar putea conduce la reproducerea persoanei consumatorului" ! La urmă, Anexa nr. 2 dezvăluie subtextul sîmîstru al întregii descripții, prilectînd sensuri nelinistitoare și scurpu listei lanicioase din Anexa nr. 1. Totul scris cu condei bine ștrunit, atent la efecte și la dozaje. Motive destule — prin urmare — pentru a trage concluzia că Dănuț Ungureanu — băcăuanul sau autor care merită toată atenția. S.f.-ul românesc n-are cum să-i strîce un dram de „inventivitate" și de acuratețe stilistică în plus...

ION BOGDAN LEFTER ■

EXERCIȚII CANDIDE

După cîte știu, Györffy György crede că nu și-a găsit ceea ce îndeobște se cheamă calea în scris. Asta-l bine, asta-l și rău. Bine, deoarece persistă un joc al șanselor superioare. Rău, pentru că alții par s-o ia înainte, urmînd cu sîrg și cu aplicație rețete confirmate, în timp ce împrejmuitul G. G. încă se resfiră, he, mai mult, convins că ora sa „a survenit tîrziu, cine știe cînd, nu se prea ia în serios, își zice și ne zice că, stilc, exersează, deocamdată atîta — și cere, cu o candoare înfiltabilă, să i se precizeze care-i obrăznicul ce i se potrivește cît de cît.

La recitire, oscilația se menține, dînd un pic de vertij : G. G. izbutește în texte scurte, de o stranietate discretă, unde se face persiflarea ușoară, aproape tandră a clășeritelor motive ; nu-i lese deloc nici ritmul respirației, nici cel al inimii. Ordine altul ar fi greșit în fel. Trăiam anii marii expansiuni tehnice, cînd în fiecare zece minute era proiectat un aparat sau un sistem nou. Nimeni nu credea în supraviețuirea trecutului, lumea își schimba înfățișarea de la o clipă la alta. Evoluția mașinii devanasse și apropie că blocase ascensiunea omului. Ne-am oprit pe bura prăpastiei.

— Eu cred în sinceritatea lucrului bine făcut, m-am simțit dator să intervin. Străbunicul meu trebuie să fi gîndit la fel.

— Corect, s-a foiorat gazda mea. A fost o ieșire de neuitat. Într-o zi de toamnă neîncepută am trecut prin cartierul de la periferia Citadomului și am căutat casa grădinarului din revistă. Am găsit-o după o jumătate de oră de rătăcire. Nu fusese construită la stradă, ci mai în spate, lipită de clădirea vecină. În grădinița din fața casei gospodarul plantase în umbra unui păr cîteva tufe de trandafiri imperioli.

— Este poanul șădit în ziua cînd s-a născut tatăl meu, am ținut să remare. Moș Anatole se miră :

— De ce tocmai un păr ?

— Din cîte știu de la tatăl meu, străbunicul susținea că fiecare pom posedă o personalitate proprie. Mărul este mai marele grădinii : falnic, înveșmîntat în catifea și bogat în roade. Caisul își r'dipește sudarnic frumusețea exotică, pe cînd vișinul seamănă cu un fiflizon primăvărătec. Corcodușul stă modest în fundul grădinii și-și face cunoscută prezența abia la sfîrșitul verii, cînd crengile sale fumurii se înroșesc sub povara roadelor. Părul este cocîrjit și are rar mari noduroase, frunze puține și fructe mari, zemoase. Nu puteai fi decît poanul inteligentului și al bătrînelții senine, sfîrșitul unei vieți împlinite.

— Am trăit treizeci de ani fără să-mi dau seama, recunoscu moș Anatole. Oricum, vorbă din pe-atîne, mai bine tîrziu decît niciodată.

Își scoase ochii și adăugă în șoaptă :

— Spun'olii zic că strada „Mai tîrziu" duce în piața „Niciodată". Potrivește-le, dacă poți, surîse viclean. Dacă ești isteț, îți poate da de gîndit.

— Nu sînt, l-am asigurat. Dădo din mînă dezaprobator.

— Nu s-a născut încă un om sănătos care să nu leneverească din cînd în cînd. Poți spune că ești obosit, nu te grăbești, ai răbdare și să-ți trosnească oasele de leșe. Dar ce fel, nu-ți fel cafeina ? Cred că-i tocmai bună.

Am prins dorutat urechea cercușel și am dus-o la gură. Avea dreptate, se răcise exact cît să-i savurez în pace gustul. Moș Anatole și-a dres glasul și a continuat :

— Am sunat — nu era o țiriitoare electrică, ci o sîrmă de oțel legată de un clopot — și mi-a răspuns o bătrînică. M-am interesat dacă am nimerit adresa. Auzindu-mi vocea, femeia s-a oprit și s-o întors din drum. „Imediat. Așteptați, vă rog". Zgomotul unei uși și vocea bătrînei. „Tată, te caută cineva". Cine-i ? „Nu știu, nu-i cunosc. Un țicăr". Spune-i, mamă, că vin imediat. Apoi mai slab, dar suficient de clar ca să înțeleg. O fi din noa vreun gură-cască trimis de nepotul nostru. Cînd o să mai treacă pe aici, să-mi aduci amînte să-i dau cîteva palme din moșteniree părintească.

Mi-a deschis chiar el. Purta o salopetă grî, atît de uzată, încît părea mai cenușie decît fusese odinioară. Mi-a strîns mîna cu forța unui fost fierar ; pînă astăzi mă îndoiesc uneori că degetele sale vigoroase, obișnuite să strîngă coada barosului, au efectuat delicatele operații de chirurgie vegetală. S-a întunecat cînd am pomenit de unchiul cu pricina și m-am temut că-mi voi pierde pe loc partea cuvenită de moștenire.

— V-a sperlat numai. Așa era străbunicul meu, morocănos cu necunoscuții, dar pe cei apropiați îi răsfăța.

— Da, mi-am făcut grijă degeaba. M-am și vîrsat dat afară, cînd m-a invitat să-l urmez. Grădina începea din spatele casei. S-a oprit la fiecare cultură și mi-a explicat amărunțit tot ce voiam să aflu :

— Vezi, alei sînt hrănduse camestibile. Rutăi se cuhcg, se fierb în sirop, apoi se coc în cuptor. Ăștia-s bulbi de lalele, se fierb și se mănîncă. Ăștia-s bulbi de zambile, se fierb și se mănîncă. Ăștia-s bulbi de... Ce-ai, băiete, ți-e rău ?

— Nu, nu, numai că... Nu-mi place ceapa.

**— Ăștia-s bulbi de ceapă

DAN RAȚIU

Miraj de iarnă

„Aicea totul seamănă cu tine,
Sau poate cu asemănare-ți caut".
MACEDONSKI

S-a desprins modulul de navă. Chiar și numai gîndul acesta îl face să se simtă de parcă o cortină de energie și-ar fi slăbit apăsarea pe tîmplele lui. Va putea, după atîta timp, să nu se mai chinuie cu autocenzura gîndurilor. E cumplit să fii obsedat de amintiri pe care nu le poți distruge și nici măcar controla, pentru că au devenit deja aproape materiale, o parte din tine însuți. Să știi că ai conștientul în permanență supravegheat, să te ascunzi mereu și de aici sentimentul că ești hăituit oriunde ar fi și orice ai face.

Stop. Reflexul e rapid, format în nenumărate situații identice. O clipă de destindere a fost de ajuns ca să înceapă alunecarea. Doar un pas pînă la prăbușirea totală. Nici nu mai știe pentru a cîta oară.

A început deja să se îndepărteze pe vîrfurile pictoarelor cu pași mici, tremurători, pătruns încă de groaza abia evitatei prăbușiri, de muchia abisului. Îi vine aproape să rîdă de obișnuitul joc de-a v-ați ascuselea jucat cu el însuși.

Să nu se mai gîndească la nimic. Să se concentreze. Va fi singur pe o planetă necunoscută, fără a avea măcar dotările obișnuite. Totul, ca la începutul explorărilor spațiale. Examenul, dur, îl obligă să se descurce cu propriile forțe. Față în față cu necunoscutul va fi doar împreună cu HERMES, prietenul superdotat, dar și dușmanul cel mai perfid. E bine că prin legătura telepatică cu biocomputerul va avea o capacitate de analiză mărită enorm. Dar, metoda ideală, după cum s-a dovedit, în explorările spațiale, nu-l entuziasmează, ca pe nici unul dintre cei de la investigații științifice. Nu-i o plăcere să știi că ți se cunosc cele mai intime gînduri. HERMES i-ar fi trebuit atunci, poate cu ajutorul lui ar fi descifrat ceea ce se ascundea în spatele privirii ei.

Stop. Simte în toate celulele creierului pericolul. Din nou amenințarea hăului fără fund. Să-și impună să se gîndească la HERMES. Concluziile la care ajunge el pot cîntări mult în luarea deciziei de întrerupere a misiunii dacă sesizează că se întîmplă ceva cu investigatorul. Și are în memorie date de psihologie umană cît pentru cîteva tratate. Pe ea e curios dacă ar putea-o înțelege.

Stop. Dacă o ține tot așa, HERMES va înțelege din primul moment după asolizare situația. N-are prea multe șanse să se ascundă dacă nu începe din timp. Da, dar pe ea, pe ea a sigur că n-ar fi înțeles-o nici toți HERMESII folosiți în explorările spațiale.

Stop. Chiar că nu-și mai poate permite luxul de a renunța la autocenzură. Părul negru, împodobit cu fulgi, strălucitori... Încă de acum să o încea... Buzele întredeschise într-un zîmbet de mărgean palpitînd de viață. Nu asta nu, înapoi... Rîsul, sănătos, lipsit de griji, dar cutremurător pentru el... HERMES, de n-ar fi el... Și ochii, ochii ei de o culoare imposibil, de definit, ochii... Alunecă spre muchia prăpastiei, iremediabil, centimetru cu centimetru. Tălăzuiri de mare albastră, freamăt verde de pădure tînără. Își simte degetele crispate într-un efort înnebunitor, unghiile înfipte în gheața rece, ascuțite de sute de ori de suflul tăios al groazei, susținînd cu ultimele puteri corpul atîrnat în gol. Căpruiul palpitînd ca zbaterea continuă a universului. Și senzația lui, imposibil de evitat, sentimentul că se pierde în necuprins ori de cîte ori încerca să le pătrundă misterul. Că trece într-un alt univers. O cădere și în același timp o înălțare fulgerătoare, într-o lume fără spațiu și timp.

Degetele i s-au relaxat brusc, într-o decizie involuntară de renunțare. Căderea fără sfîrșit în adîncurile propriî, ca un zbor voluptuos sfidînd gravitația. Sau poate că nu cade, n-are nici un reper, poate că de fapt din zăgazurile distruse ale subconștientului erup spre conștient amintirile, proiectile care distrug tot ce a mai rămas din castelul de nisip în care s-a ascuns.

Și, deodată, se simte purtat peste parseci. Pe Terra. În zilele premergătoare plecării. Strîngînd-o în brațe. Simțindu-i fiecare fibră a trupului. Afundîndu-și privirea, aițat și temător, în începutul de lume al irisului căprui, pe care lumina desciferează pete verzi și albastre. Fericit, dar măcinat de îndoieli. Ninge cu fulgi enormi peste o lume îmbrăcată în alb și o privește cum aleargă bucuroasă ca un copil, ca să topească între buze cîte un fluture diafan ,căruia îi urmărește căderea din înalt. Aleargă după ea, o ajunge și ea se desprinde din îmbrățișare și-aleargă din nou prin zăpadă și părul îi e o noapte împodobită cu diamante albe strălucitoare și rîde întruna, de parc-ar fi adunat întreaga fericire a lumii în ea, într-un loc de unde nu i-o poate lua nimeni, îl tremură tot trupul de rîs și rîde cu gura și cu ochii. Rîsul acela continuu al ochilor ei ce nu poate fi tulburat de nimic. A trăit întotdeauna un sentiment acut de nesiguranță privindu-l, simțindu-se atîns de setea nepotolită de viață pe care o răspîndește în jur. Nesiguranța i s-a transformat acum aproape în teamă. Se plimbă mînă în mînă prin ninsoare și o simte zvîcnind din cînd în cînd, atrasă de atingerea răcoroasă a cîte unui fulg. Iar el își simte sufletul plin, mult prea plin pentru a-i mai putea opri descărcarea. Vino cu mine la stele! îi spune deodată. Îl învăluie cu o privire vag intimidată de o umbră, dar neclintit surîzătoare. Niciodată cînd a privit-o în ochi nu a putut evita insinuarea ideii că rîde de el. S-au oprit între timp, o simte ridicîndu-se pe vîrful picioarelor, sărutîndu-l lung, apăsat. Vede apoi toate zăpezile Pămîntului oglindindu-se ca un reproș în ochii ei și știe că a pierdut-o. Dacă ea nu l-a convins să rămînă. Trebuie să o înțeleagă. Nu poate să lase Pămîntul. Nu se mai simte capabil nici măcar să alerge după ea cînd se îndepărtează.

Învălmășeală de impulsuri luminoase și sunete stridente i apeluri lansate de aparatele de bord. Timpul, scurt, de pînă la asolizare, în stînga. Holograme din diferite zone ale planetei, succedîndu-se. Date biologice proprii, în dreapta. A revenit, deci, la lumea reală. Foarte puțin timp înaintea clipei pe care a așteptat-o parcă de cînd s-a născut. Își explică la fel ca-ntotdeauna, că nu toți oamenii s-au născut cu patima necuprinsului. Și se-ntristează din nou gîndindu-se că la întoarcere, după mulți ani, o va regăsi îmbătrînită prematur de zăpezile Terrei. Dacă o va mai căuta, pentru a-i risipi o eventuală fericire iluzorie. Remarcă surprins, că se gîndește la ea în mod rațional, eliberat de groaza hăului. Au fost doar un miraj de iarnă speranțele că-l va însoți și-și reproșează că a crezut în ele. Să-și mențină, deci, amintirile în subconștient.

Primul impuls telepatic de la HERMES elimină cu totul, printr-un reflex parcă înnăscut, acțiunea trecutului. Îl cuprinde o stare de frenezie ce estompează cu totul încordarea așteptării. Verificarea costumului spațial, dialogul cu HERMES. Îl amuză, fără s-o arate, ultima pregătire psihologică pe care i-o face. Șocul scurt anunță asolizarea.

Senzorii confirmă identitatea condițiilor de mediu cu cele cunoscute transmise anterior de sonde. Trece în ecluză, părăsește modulul, calcă prudent pe treptele scării. Cerul e de un verde vag cunoscut. Lumina portocalie a stelei centrale trece printre culmile ascuțite ale munților din depărtare, domolite continuu în dealurile care îl separă de ei, stinse cu totul în platoul aproape neted unde a asolizat modulul. Puțin emoționat, face primul pas pe sol. Consistență tare, pe care talpa costumului aderă ușor. Ar vrea să-și înceapă programul, dar știe că nu va reuși dacă nu vede ce e pata brună care pulsează în dreapta, modificîndu-și mereu configurația. Îl intrigă și-l atrage irezistibil. Face pași rari, nesiguri, îndreptîndu-se către ea. Îl cuprinde o senzație agresivă de nesiguranță pe care nu o poate evita nici cu ajutorul lui HERMES. Își zice că e clasicul „sindrom de asolizare", cu sentimentul izolării, teama de necunoscut și toate celelalte, iar HERMES îi confirmă bănuiala. Fiecare nou pas, fiecare metru îi întărește deja convingerea că nu e sindromul. Și crede tot mai mult că are viață în față. HERMES propune prudență. Asta și face, privind de la distanță, brunul parcă însuflețit, cu senzația că îi e familiar...

Și, dintr-odată, căderea, hăul i s-a deschis sub picioare prea brusc, nelăsîndu-i măcar posibilitatea de a lupta. Brunul... Brunul acela... Brunul are lucîri ca de iris! Cerul, și munții, și dealurile, și el însuși se contopesc și conturează ființa ei. Cu ochi, buze, păr, față și trup. Cu rîs și foame de fulgi. Nu mai există nici o limită pentru subconștientul în expansiune. Intră direct, fără opreliști, pe tărîmul raționalului. Îl atacă prin învăluire, modificînd percepțiile. Toată planeta a devenit astfel o ființă umană. Totul e ea. Sau ea e totul?

A uitat de goana spre stele și de supernovele pe care le-a văzut din depărtare promițîndu-și grabnică apropiere. Contează doar senzația că o are lîngă el și vraja brunului. E pe Pămînt și-aleargă împreună prin zăpadă, oprind între buze căderea fulgilor din înalt, neatinși de trecerea timpului, într-un univers numai al lor. Încîntat să îi îndeplinească dorințele, pasionat de tot ceea ce ei îi face plăcere. Culegîndu-i înfiorat zîmbetul de pe buze. Cuprins de un sentiment intens de fericire pe care nu l-a mai trăit niciodată. Fluxul de biounde e capabil să limiteze dezlănțuirea subconștientului: HERMES încearcă din răsputeri să refacă legătura. Descifrează cu dificultate mesajul și abia într-un tîrziu înțelege că trebuie să revină la navă. Știe că a pierdut deși a fost atît de aproape de victorie. Cît mai urgent, să se întoarcă la navă. Poate fi în pericol, pentru că planeta are capacități mimetice. Capacități mimetice? Nu-i vine să creadă. Trebuie evaluate și consecințele existenței lor. Îi vine să rîdă dar nu reușește decît să zîmbească amar. O planetă care se autotransformă pentru a materializa la scară cosmică gîndurile unui vizitator, poate unic, e ceva cu totul nou, nu-și pot permite... HERMES e, într-adevăr, o bibliotecă de psihologie umană!

Ordinul de întoarcere la bază vine după ce a făcut deja doi pași de la pata brună. Cînd începe, foarte încet, să revină în lumea reală. Tocmai cînd își spune că o va lua de la capăt.

LUCIAN V. SZABO

Martorul ocular

Garnitura era formată din vagoane vechi, încărunțite de rugină, cu care scriitori ciudați colindă prin țară și lume, vagoane în jurul cărora ei țes un păienjeniș de cuvinte, cum că tabla acestora a fost atinsă de aripile timpului și zgîriată de anii ce se ascund acum acolo, în colțurile etajelor, înghesuiți de bagaje, în cîlții bătuciți ai banchetelor populate, în momente de liniște și în timpul reviziilor de către șobolani și deziluziile tinerilor pasageri așezați și îmbătrîniți acolo în fastuoase călătorii către lumi luxuriante, răvășite de iluziile unor criminali de ocazie. Și dacă despre această garnitură martorul poate imagina la nesfîrșit, eu nu pot spune decît că era una obișnuită, iar eu un simplu călător, fără să știu că el m-a ales ca personaj suport al fanteziilor sale.

În compartiment, în jurul meu, înghesuiți unii în alții, dintr-o dorință proprie sau obligați, stau călătorii, aproape tineri ,discutînd cu aplomb, tăcînd cu înverșunare, cerîndu-mi mie o confirmare pentru starea lor, nelăsîndu-mă să citesc cînd doar mă încăpățînez să citesc și cînd știu că acesta este un joc în care fac concesii lipsei de atenție și: da, domnișoară, răspund cuiva ce stătea izolat într-un nor de veselie stăpînită, într-adevăr sînt medic, dar faptele despre care ți-am vorbit au rădăcină mult mai adîncă ,poate mitică, spațiu în care boala, nebunia nu sînt deloc admise; poate că trăim, la limita dintre normal și anormal ,limită trecută adesea în ambele sensuri fără să ne dăm seama sau fără să o recunoaștem, a continuat un timp bărbatul așezat la fereastră cu o carte în mînă. Și dacă toți ceilalți se simțeau bine în jurul lui, a mai povestit martorul ocular, era pentru că imaginația nu-l aducea în față decît învălmășeala literelor răsărite din pagină, litere împrăștiate prin compartiment, însingerate de priviri și gîndurile celorlalți cînd într-un colț de plajă pustie, pătată cu moluște ce strălucesc fad într-un început de înserare, tînărul zîmbăreț și blond-lățos se ocupă un loc în compartiment o dezbracă pe o colegă de călătorie; se tăvălesc pe nisip, respiră același aer pînă rămîn nemișcați, depărtați, singuri, liniști pe picioare de spumele mării, singurul martor al dezlănțuirilor, cînd în compartiment tînăra se vede ieșind de la serviciu înainte de terminarea programului, îi păcălește pe paznic și aleargă să prindă bilete la un tren spre București.

Bătrînelul așezat lîngă tînărul blond-lățos sforăia încet — sacadat în compartiment, în timp ce în vis devenea calif într-o uluitoare cetate, unde cete de tinere fete, poate sclave, sumar îmbrăcate, îi spălau picioarele, mîinile de o posibilă murdărie și creierul de neliniștitoare porniri, tinere fete care îi îmbrăcau, îi dădeau să mănînce, îi înveseleau colorîndu-i cețoasele visuri.

Garnitura se tîra pe marginea unui fluviu foarte lung despre care cei din tren nu știau decît că există. Scriitorul (medicul) așeza în cartea ținută pe genunchi litere adunate din compartiment și aiurea. Fata ce-l încîntase pe tînărul blond-lățos își admira în oglindă trupul încorsetat într-o rochie dantelată. Bătrînul, pe un fond de vînătoare cu climă temperată, vîna o apatică franțuzoaică. Tînărul zîmbăreț și blond-lățos trecuse la o altă vecină de compartiment, cînd o smucitură puternică i-a dat cu capul de pereți și l-a aruncat grămadă, a mai spus martorul ocular, între banchetele pe care stătuseră așezați.

☆

Am simțit o durere în ceafă, am văzut cloburile geamului căzînd asupra mea și pentru o clipă am avut în ochi imaginea trupului meu însîngerat în urma tăieturilor, apoi cartea mi-a zburat, prin fereastra răvășită, iar eu am leșinat cu senzația că dintr-o dată îmi pierd greutatea și plutesc. Martorul ocular a mai povestit cum că bătrînul a murit pe loc ,ultima lui vizione fiind aceea a unei scene pline cu măști grotești ce se prăbușesc peste el. Fata ce se admira, poate mireasă, și-a văzut mama făcîndu-i semne cu mîna, după aceea nu s-a mai știut nimic de ea și nici despre ceilalți, care nici măcar nu apucaseră să se mire. Doar pe scriitor l-a văzut zburînd pe geam și plutind alene pe deasupra locului unde avusese loc catastrofa.

Două trenuri de călători se ciocniseră cu furie și din resturile vagoanelor cu tabla atinsă de aripile timpului și zgîriată de anii ce se ascunseseră în colțul etajelor, înghesuiți de bagaje și în cîlții bătuciți ai banchetelor, din resturile acestor vagoane răsăreau anemice semne de viață, mîini însîngerate pătînd cerul printre gînduri zdrențuite ce pîlpîiau peste cadavre; scriitorul a fost văzut plutind ulmit peste acestea pînă cînd supraviețuitorii au început să strige la el înfuriați, înjurîndu-l pentru a-i îndepărta, ca, mai tîrziu ,un țăran ce se afla pe cîmp la acea oră tîrzie să spună că l-a văzut plutind aproape și că l-a doborît cîrunzindu-i aripile cu pietre, căci avea aripi, a adăugat el mirat. L-a doborît, a mai povestit martorul ocular, dar acolo unde a căzut nu a găsit nimic.

☆

Cînd m-am trezit în jur mirosea a spasme și a moarte violentă. Am deschis ochii și cerul mi s-a părut mai albastru și mai mov. În trupul meu vegeta aceeași durere surdă pe care o bănuiam și la ceilalți. Stăteam întinși unii lîngă alții și un țăran bărbos ne dădea apă dintr-o ploscă cu motive naționale. Cînd am putut să mă mișc, cu mult după catastrofă, m-am luat după ceilalți și am urcat într-un tren ce avea să ne ducă mai departe. Cu mine în compartiment s-au așezat două fete drăguțe, una din ele pierduse cîndva un tren spre București, un moșneag ce avea să se viseze calif într-o uluitoare cetate, un tînăr zîmbitor, blond-lățos, un scriitor sau un medic cu o carte în mînă și care îmi seamănă uimitor de mult încît mi se pare ciudat faptul că el încă nu a observat asta. M-am așezat în fața lui (în fața mea) fără să știu de ce autorul (alt martor ocular) m-a luat drept personaj suport al reveriilor sale vorbind despre o garnitură ce este formată din vagoane vechi, încărunțite de rugină, cu care scriitorii ciudați, colindă prin țară și lume, am povestit eu, vagoane cu tablă atinsă de aripile timpului și zgîriată de anii ce se ascund acum cu duiumul în colțul etajelor, înghesuiți de bagaje, în cîlții bătuciți ai banchetelor populate în momente de liniște și în timpul reviziilor

ADRIAN CHIFU

Drumul spre casă

Bătrînul domn luă ceasul, agățat de un lănțișor, și cu mișcări încete trase micul mecanism exact în momentul cînd acesta arăta ora șase dimineața. Nici un minut mai devreme sau mai tîrziu. Și, imediat după aceea, punînd ceasul în buzunarul stîng de la haină, generații de-a rîndul luau bastonul, același baston, sprijinit de același cuier și, coborînd scările casei, clădite undeva în negura timpului, cu treptele tocite de atîtea coboriri și urcături matinale, porneau cu pas egal spre parcul ce părea că nu se schimbase de sute de ani.

În altă casă, în aceleași condiții, un alt domn, ai cărui ani erau prea mulți pentru a fi numărați, pornea, trăgînd după el uriașul Doberman, atins și el de bătrînețe, purtîndu-și picioarele spre aceeași țintă.

Se întîlniră, ca de obicei, la intrarea în parc. În centrul orașului, marele ceasornic bătea ora șase și un sfert.

— Bună dimineața, Domnule A!

— Bună dimineața, Domnule M!

— ...Ceva nou?

— ...Ca de obicei. Nimic. Dar la dumneavoastră?

— ...La fel...

După care cei doi o porniră la braț, sprijinindu-se unul de altul, pe aleea pietruită, bătrînul A bocănind ritmic cu bastonul, iar celălalt strigîndu-și în răstimpuri cîinele.

Bărbatul în negru tresări, legă la loc Dobermanul și începu:

— De fapt... am o noutate.

Celălalt se chinui să-și amintească ultima dată cînd amicul său se abătu cu bună știință de la ritual. Nu-și aminti.

— Am auzit aseară la radio. M se opri indecis.

— Ziceți, domnule M!

— ...Însă n-am prea înțeles, dar...

— Ziceți, domnule M! repetă bătrînul A, agățîndu-și bastonul de antebraț.

— ...Totuși ceva am priceput...

— Ziceți, dom...

— Cum să vă explic?... vedeți dumneavoastră... copacii aceștia... și băncile... și alei... tot ce vedem noi... de fapt nu sînt.

Domnul A îl privi încruntat.

— Adică... sînt... sînt timp... toate... așa cum se învîrt acele ceasului arătînd ora... așa și..., tăcu încurcat, regretînd că pornise să discute un subiect ce îi era total necunoscut.

— Da..., încuviință celălalt începînd din nou să bocăne cu vîrful oțelit al bastonului.

Bătrînul domn în negru își făcea de lucru la zgarda cînelui, încercînd să-și disimuleze neliniștea.

Ajunseră la capătul alei și o cotiră spre stînga, îndreptîndu-se spre podul peste rîul ale cărui ape păreau a fi mereu aceleași.

— A! reluă M. De fapt cred că voiam să spun cu totul altceva...

— Ziceți, domnule M!

— Savanții au descoperit că în lume se întîmplă o... un... un fenomen nemaiîntîlnit... o furtună.. Bătrînul se chinui să regăsească termenul auzit la radio și pierdut, pe semne, în vreun colțișor al minții... ceva cu timp și... și...

— Da, aprobă domnul A.

Pășeau deja pe pod.

Mai făcură cîțiva pași, apoi, într-un gînd se opriră.

Bătrînul în negru scoase ceasul și, privindu-l cîteva secunde îl duse, scuturîndu-l, la ureche. Încremeni. Ca un resort, celălalt îi repetă întocmai mișcările.

— Ciudat, s-a oprit ceasul...!

— Și doar azi-dimineață l-am tras...!

Acele ceasurilor arătau șase și jumătate.

Omul în gri își mai fixă cîteva clipe relieva de familie, după care, cu un gest neglijent, o puse într-un buzunar.

Soarele dimineții nu se desprinse încă de orizont, cînd cei doi o porniră din nou.

— Și... la ce rămăsesem?

— La furtuna aceea...

— Ei, da... mi-am și adus aminte cum îi...

— Și... parcă tot n-am înțeles mare lucru...

— Nu-i de mirare: nici eu... ba mai mult, nici savanții ce au descoperit chestia nu erau prea siguri de ei.

— A!

— Totul, absolut totul, nu-i decît o ipoteză, o simplă ipoteză.

— A!

— ...spune furtună spațio-temporală.

— A! făcu domnul T.

— ...așa au denumit savanții fenomenul...

— A!, repetă celălalt, înfundîndu-și căciula peste urechi.

Pașii fremătau pe nisipul acoperit cu zăpadă al plajei. Se îndreptau spre mare.

— Bine că măcar nu e vînt, se abătu de la subiect bărbatul în gri.

— Dar ninge! protestă domnul T.

— Ei... puțin, așa..., și celălalt întinse palma pe care se așeză în un fulg.

— Și... cum se numea emisiunea? deveni brusc interesat T.

— Nu știu, i-am dat drumul după ce începuse...

aproape că se scuză bărbatul, strîngînd mai bine servieta sub braț. Probabil era ceva special.

Marea le lovea ritmic pantofii cînd discuția reîncepu.

— Și nu va fi luată în serios decît atunci cînd savanții aceia vor aduce în sprijinul ei dovezi...

— A! Și... tu... ce crezi?... E... adevărat? Se aplecă T spre el, privindu-l curios.

— Eu? Bărbatul zîmbi. Nu știu... Nu cred nimic pînă nu văd, apoi voi privirea, de altfel zi și tu, observi ceva anormal? Ceva... nelalocul lui?

Domnul T simți că i se încrîncenă spatele, privi speriat în jur.

— Și, reluă celălalt, să ți-o spun drept: Nu cred nimic! Totul este o scorneală de-a lor.

— A! Așa e bine... — aprobă, dînd energic din cap T.

Trecuseră cîteva minute bune și tînărul în blugi își deschise umbrela, obligat de ploaia ivită pe nepusă masă. Celălalt se adăposti cum putu mai bine, aplecîndu-se.

În scurt timp, praful drumului de țară se transformă într-un noroi cît se poate de lipicios.

— Parc-am știut! chicoti el călare pe rudă.

— Eh! Ai știut pe naiba! îl înghionti tărăgănat amicul, silindu-se să evite gropile în drumul bicicletei. Era nou-nouță și nici lanțul nu era pus.

— Și mai ia naibii umbrela aia că nu mai văd nimic! Cu tine la spital ajungem, nu acasă!

— Da' ce grijă își face! Pînă una alta cred că florile s-au dus'naib...

— Ba o să te duci tu acolo! Și nu te mai mișca atîta de parc-ai fi diliu, c-acuși te dau jos ș-atunci să te văd! Tînărul ud leoarcă începu să pedaleze înverșunat, prin rafalele de ploaie, privind încruntat lungul drumului, în scurt timp ajungînd din urmă un tren.

— Așa — așa! Dă-i bătaie! țipă celălalt arătînd pumnul spre conductorul ce-i privea, clătinînd îngrijorat din cap.

Într-un tîrziu, extenuat, biciclistul încetini.

— Ei, și cum a rămas cu furtuna aia temporală?

— Mai dă-o naibii! Zi mai bine cît ie ceasul!

Tînărul E își duse din reflex mîna la piept însă amintindu-și că ceasul se oprise își continuă mișcarea apucîndu-se spasmodic de ghidon.

Bicicleta se dezechilibră.

— Ce faci, drace? țipă celălalt încercînd să se redreseze, trecînd în prealabil dintr-o parte într-alta a drumului și luînd la rînd toate gropile.

— Ce naiba să fac?

După alte cîteva minute ploaia torențială încetă brusc. Soarele matinal își făcu apariția la orizont, printre nori, scăldînd peisajul de vară într-o lumină înviorătoare.

— Păi să tot fie vre-o șase și jumătate... mai mult nu cred... Și cînd au prezis ăia c-o să aibă loc fenomenu'? rosti E după ce oprindu-se se dădu jos și-și scutură umbrela.

— Mai lasă-mă cu aiureala aia, de-unde vrei să știu? Ce, mi-s oracol?

— Dar bunică-ta ce ghicește în palmă?

Celălalt lăsă bicicleta jos și cu o înjurătură se luă după el.

Fugeau, mîncînd pămîntul, de o bună bucată de vreme, ridicînd nori de praf în urma lor, atrăgînd privirile drumeților, ce zîmbeau în amintirea unor vremuri trecute sau sudueliilor căruțașilor și șoferilor.

Suflînd din greu, copilul se trînti pe jos, la marginea drumului, privind țintă discul acela roșu ce făcea corp comun cu orizontul.

Celălalt băiat sosi și el val-vîrtej, lungindu-se în iarba moale.

— Uff, da știu c-am fugit! rosti primul sosit.

— Daaa! Și cît mai aveeem! Iacă de două ori pe-atîta! zise cel de-al doilea copil privind chiorîș în lungul drumului, spre cetatea ce se profila neagră în zare.

— Și așa de dimineață!! La șase am plecat de-acasă! Bine că nu m-a văzut mamă-mea... că atunci să fi văzut...

Porniră pe drum în sens contrar coloanei din fața invaziei.

— O să mă bată maică-mea acasă pînă zic Imnul Litrei în zece limbi: uite cum arată tenișii, se plînse un băiat, tîrîndu-și încălțămintea prin praf. Și-i numa' a treia oară cînd îi iau la joacă.

— Da' sandalele mele? Sînt a cincea pereche într-o lună!! Își dădu importanță celălalt și pentru a-i dovedi că lui nu-i pasă izbi cu piciorul o piatră ce ateriză cîțiva metri mai în față.

Tăcură.

— Și ce-a rămas cu furtuna aia temporală? reluă băiatul cu tenișii.

— Temporală, bă! Tem-po-ra-lă! Ce ești așa de greu de cap? îi ciocăni celălalt în tîmplă.

Mergeau inconștienți, din ce în ce mai repede, pe măsură ce se apropiau de cetate.

— Cică au dat tătarii iama în tîrgu' de pe Dealu' Surdului.

— Astea or fi semnele! chicoti al doilea băiat izbind o nouă piatră.

Pe lîngă ei trecu în trombă un puhoi de călăreți agitînd în urlete de luptă coase și săbii.

Ochii băiatului cu tenișii începură să strălucească visători.

— Cînd o să mă fac mare...

— Ce-o să faci?! Pe tine? Te-am văzut cînd te-ai bătut cu ăla de lîngă croitorie, s-a uitat doar urît la tine și nu mai erai cale de doi kilometri. Halal!

Mergeau amîndoi pe mijlocul străzii pustii, luminată roșiatic de soare.

O ușă se deschise în stradă, lăsînd să iasă o femeie.

— M-am ars, maică-mea!

— Fricosule! Du-te!

— Unde-ai umblat, împielițatule, toată dimineața? Treci în casă imediat, că acuși îl chem pe tată-tu să te vadă cum arăți..., îl amenință femeia cu palma pe copilul ce o zbughi în casă.

— Salut! îi strigă celălalt din urmă. Ne vedem deseară!

Băiatul cu tenișii ieși în ușă, privi cîteva clipe soarele și zise:

— Atunci cînd va mai fi!

ANTUZA GENESCU

PE URMELE LUI COPERNIC

— Te uiți la mine ca și cum te-ai aștepta să dispar dintr-un moment într-altul. Nu crezi că mă simt bine în căsuța asta?

— În oraș, lumea crede că ești plecată într-o călătorie lungă, undeva departe, zise Lucky, evitînd să răspundă.

— Și ți se pare că nu e așa? Toți călătorim, dragul meu, fiecare în felul lui. Numai că dintr-odată ne răzlețim, nu ne mai găsim locul și uităm că există și alții în jurul nostru.

— Nu m-am gîndit niciodată la asta, Vanessa. Tu ai darul să aduci mereu ceva nou în tot ce spui și faci și te-am admirat întotdeauna pentru că știi să fii de fiecare dată altfel. Dar acum cred că ți-e frică. Nu știu de ce, dar ți-e frică.

— Greșești, Lucky, greșești. De ce m-aș teme sau, mai bine zis, de cine m-aș teme? De aer, de vînt, de liniștea care stă cu mine cînd tu pleci.

— De moarte? adăugă Lucky cu teamă în glas.

— Nu. Nici măcar de așa ceva nu mă sperii. Știu unde o să mă duc după moarte și asta îmi dă siguranță. Acolo unde mă așteaptă a treia parte a mea.

— Te poți face mai puțin bizară în exprimare?

— Omul e împărțit în trei forme diferite de viață, zise Vanessa, dînd cuvintelor ei un aer filozofic. Înainte de a se naște, trăiește cu ochii. Nu face altceva decît să-și întipărească pe retină ceea ce vede. După ce se naște, adică în starea în care ne aflăm noi acum, înregistrează în minte o aglomerație de fapte, gesturi, vorbe. Trăiește cu trupul. Numai după ce moare începe să gîndească, să analizeze. Atunci dezvoltă imaginile percepute de ochi, le asociază cu faptele, gesturile și vorbele din timpul vieții și, în sfîrșit, creează, devine înțelept, dă suflu ideilor inteligente.

— Crezi că ți-ar lua cineva în seamă teoria asta dacă ai scoate-o la lumină?

— Geniile, continuă Vanessa fără să răspundă, sînt oamenii care, imediat ce s-au născut, trec direct în ultima fază, cea de după moarte. Să nu crezi că odată ce nu mai sînt printre noi putrezesc. Nu, ei continuă să creeze și încearcă să pătrundă în lumea celor nenăscuți, ca să îi învețe. Nu reușesc decît foarte rar. Sînt atît de puține genii pe pămînt!

Își întoarse privirea spre Lucky și un zîmbet trist i se contură pe față. Ca și cum ar fi înmărmurit, nu se clinti din loc cîteva minute și se lăsă purtată de gînduri. La fel ca și ceilalți, sau răuvoitor, sau plin de compasiune, ei n-o înțelegea așa cum nu îi înțelegea nici ideile. Mai bine să renunțe la gîndul că cineva s-ar putea apropia de ea.

— Vino să-ți arăt munca mea, îi zise deodată lui Lucky, ridicîndu-se.

În odăița alăturată în care intrară un ecran uriaș le oferi imaginea vie colorată a unei grădini de flori în care păsări și animale se bucurau de un soare puternic.

— O să-nțelegi imediat despre ce e vorba, zise Vanessa, și nu cred că n-o să-ți placă. Mai întîi, să știi că fiecare suflet imortalizat pe ecran trăiește. Eu am trimis acolo numai fotografii, dar sufletele mișună pe undeva prin lume. Poate chiar prin jurul nostru, în casa asta. Iată că nu sînt deloc o însingurată, cum zic ceilalți, și niciodată nu-mi vine să plîng de plictiseală. Cineva se mișcă mereu în jurul meu. Nu stafii, adăugă ea, remarcînd zîmbetul ironic de pe fața amicului său, nu trebuie să crezi asta. Vreau să-ți ofer un spectacol gratuit la care să participi și tu. Pentru asta va trebui să cauți mai întîi o pisică, am vreo trei ținute special pentru ce vei vedea. Între timp eu o să pregătesc totul pe aici.

Vanessa nu a semănat niciodată cu nimeni, se gîndi Lucky în timp ce căuta pisicile prin unghere împăienjenite. Mai demult îi venise ideea să își facă o pălărie de frunze. Nu fusese prea ușor să lege codițele frunzelor ca să la forma dorită. Prin liceu, îi plăcuse să spună că părinții ei sînt cei doi stejari din fața casei sale. Băieții îi admirau imaginația, își închipuiau că le căuta societatea, dar ea vorbea pe un ton serios și de multe ori îi lua în rîs. Așa era Vanessa, ciudată sau nebună, o nebună fermecătoare, acum izolată, aproape uitată.

— Pune-l pe masă, așa, îi zise ea lui Lucky, care venea cu o blană gri și jucăușă în brațe. Copernic, trebuie să ne luăm rămas bun pentru o vreme. Motanul întinse lăbuța dolofană și ciuli urechile a înțelegere.

— Ce-ți veni să-i spui Copernic?

— I-am dat numele ăsta pentru că îi place mai mult să stea la soare decît să bea lapte. Seara se gudură pe lîngă mine să-i aprind veioza de lîngă scaunul pe care doarme. Și lui Copernic cred că-i plăcea soarele, tot așa de mult cum îi plăcea și pămîntul. Apropo, știai că „nu soarele răsare și apune, ci pămîntul răsare și apune"? Îmi poți aminti cine a scris cuvintele astea?

— Ești... nu știu cum ești! Atît de altfel decît noi...

— Hai să nu mai vorbim despre mine. Copernic te vede pentru ultima oară. Noi o să ne mai întîlnim, nu-i așa? — se adresă Vanessa motanului. Îi mîngîie și-i luă din nou laba ca semn de despărțire. Apoi, întorcîndu-se spre Lucky, îi spuse să-și îndrepte privirea spre colțul din dreapta al ecranului.

Mai întîi văzu o lăbuță, apoi celelalte se iviră pe rînd, urmate de cap, trup și coadă. Pe masă nu se mai afla nici un motan, acum stătea nemișcat în fața lui, printre flori.

— Nu-ți pare rău că nu l-ai mîngîiat și tu? îl întrebă într-un tîrziu Vanessa. Te-am avertizat că n-o să-l mai vezi niciodată. Eu o să-i simt în curînd pe lîngă mine și din cînd în cînd o să-i mai și vorbesc. O să aprind și veioza, seara, special pentru el.

☆

— Mă bucur că nu m-ai uitat și ai venit din nou. După plecarea ta am mai trimis „dincolo" și celelalte două pisici, dragul lui Copernic. S-a împăcat bine întotdeauna cu Elizabeth și cu Cleopatra.

— M-am gîndit mult la tine, se hotărî în cele din urmă Lucky să vorbească, și am crezut că m-ai păcălit, că ți-ai făcut joc de mine. Azi, cînd m-ai rugat să te scuz o jumătate de oră m-am uitat cu atenție în jurul meu cu gîndul să dau de Copernic. Nici urmă de el. Mi-a părut rău de ce crezusem înainte. Acum bănuiesc... bănuiesc că ești un geniu.

Vanessa îl privi zîmbind ușor și îi făcu semn din cap să meargă în cealaltă cameră.

— Nu sînt un geniu, îi spuse, punînd pe măsuță o tavă cu două cafele aburinde. Sînt un simplu om convins că trebuie să revină de unde a plecat. Mă înțelegi? E lucrul cel mai important acum, pentru mine, să regăsesc sensul pe care l-am pierdut la naștere. Care acum plutește undeva deasupra mea. Printre attea minți strălucite s-a găsit una și mai strălucită care să spună că omul ar trebui să renunțe la coroana falsă de rege al vieții ca să poată reveni în cosmos, unde se află sensul lui pierdut.

— Tu nu trăiești pe pămînt, parcă tu și toți ce-i ai tău coboară din cer.

— M-am hotărît să uit de cuvîntul ăsta, pămînt. Am știut dintotdeauna că nu m-am născut în locul sau timpul potrivit.

— O să vin mai des la tine, zise Lucky.

— Mi-e teamă că azi ai venit pentru ultima oară. Nu te alung, n-are rost să faci figura asta morocănoasă. În seara asta o să călătoresc departe. Și chiar tu o să-mi dai semnalul de plecare.

— Ești sigură că așa trebuie să faci?

— De cînd am venit aici am învățat să fiu sigură de toate. Acum pentru că tot mai e atît de puțin timp pînă cînd ne despărțim, hai să ne simțim mai aproape ca niciodată.

☆

— Sînt prea tîrziu, zise încet Vanessa. Poți să mă săruți, dacă vrei. Lucky îi sărută ușor vîrful degetelor, neîndrăznind să-i atingă buzele întinsă pe-o parte, cu capul ridicat și cu mîna stîngă puțin înfoiată. Vanessa părea să îi îmbrățișeze un trup pe care nu-l simțit numai de ea. Pe față îi stărui zîmbetul ei trist.

— Îmi dai voie să mă mut aici, în locul tău? o întrebă Lucky.

— Nu. O să te întîlnești din cînd în cînd cu umbra mea.

El se hotărî atunci să n-o mai privească și, plin de neliniște, o trimise acolo unde și Copernic se bucura de soare. Vanessa îmbrățișa acum niște flori galbene care aduceau cu narcisele.

TRAIAN URDEA

POVESTEA UNUI OM CARE A VISAT

Pe la vreo șaptesprezece ani, Miguel Eduardo Genuda a avut un vis. Se făcea că se trezise dimineața bolnav. Stătea cu ochii închiși și asculta foșnetul saltelei umplute cu paie. Prin odaie se mai auzeau pașii apăsați ai unei femei. O cunoștea foarte bine, altfel pașii aceia nu i-ar fi spus nimic. Era ai Iulianei, vecina măritată cu un negustor de vite. Aceasta îi punea batiste, înmuiate în apă rece, pe frunte. Miguel stătea de mult timp așa, cînd Iuliana și-a dat seama că el se trezise. Atunci a început să-l înghiontească, strigîndu-i să se ridice să-și bea ceaiul de ierburi, fiert de ea și după aceea îl fricționă pe întreg trupul. Avea mîini puternice, dar mici și palmele netede. Cînd începeau să-i alerge pe trup, întinzîndu-i pielea sau lovindu-i-o, le simțea în același timp peste tot. Părea un miriapod.

Terminînd Iuliana își plimbă mîinile pe pîntecul lui, spunîndu-i că, dacă vrea, poate să-i facă bărbat și izbucni în rîs. El nu știa dacă vrea sau nu, însă îi promise să nu spună nimănui. Ce s-a întîmplat după aceea nu mai ținea minte. Doar că dimineața s-a trezit bolnav, iar visul s-a împlinit întocmai.

☆

Pe Arleta, fata băcanului de peste drum, n-a mai căutat-o niciodată. A început din acea zi să facă febră cam o dată pe săptămînă, cînd bărbatul Iulianei pleca la oraș cu treburi. Întotdeauna, în noaptea dinainte, visa ce vor face ei, cum Iuliana va rîde și-l va mîngîia pe pîntec, cum se va plimba apoi goală prin cameră și se va privi în oglindă, întrebîndu-l dacă-i place cum îl iubește și cum, înapoindu-se în pat, ea se va transforma din nou într-un miriapod. Iar el sta și se gîndea la Arleta și la cuvintele ei întotdeauna noi.

☆

Cu timpul, Miguel Eduardo a început să aibă și alte vise de această natură și a învățat să le deosebească de celelalte. Pe foarte multe le uita dimineața, pentru că reprezentau scene obișnuite, ca gestul de a deschide o carte sau urma mușcăturii dintr-un măr, și numai atunci cînd se întîmplau în timpul zilei și le amintea. Cîte o scenă îi rămînea însă foarte bine întipărită în minte. Aceasta avea de obicei ca subiect întîlnirea cu un prieten, o lovitură dureroasă dată din joacă, un cadou promis care în sfîrșit este primit și alte lucruri pe care de asemenea le uita, dar cu puțin timp înainte de a se împlini, astfel încît amintirea lor constituia doar o confirmare a visului avut. Alte imagini din somn, nelegate de realitate îi intersectau existența zilnică dîndu-i senzații de „deja vu" ori așteptări zadarnice, astfel încît Miguel deveni pentru cei din jur un băiat foarte retras, trist și care vorbea și se comporta de multe ori anapoda. A fost de fapt o perioadă de acomodare cu un proces psihic nou, de care, cu toate că nu era destul de conștient și nu îl putea înțelege, se bucura oarecum. În cele din urmă, a inventat un joc în care trebuia să întuiască, înainte cu o clipă, apariția imaginii din vis și lucrul acesta l-a mai limpezit mintea bîntuită de năluciile nopții.

☆

Farmecul lui, însă, s-a risipit curînd, căci după ce a împlinit douăzeci de ani, înmulțindu-se, viscle acestea au început să-l sperie. Visînd, gîndea el, în fiecare noapte întîmplările din ziua următoare, ar fi condamnat să-și trăiască viața de două ori. Cu toate acestea, nu s-a întîmplat niciodată așa ceva, pentru că, atingînd o anumită densitate a „prevestirilor", visele au început să-i arate și întîmplări dintr-un viitor mai îndepărtat. Avea douăzeci și patru de ani. Cu toate că atunci nu știa, începuse cunoașterea propriei vieți dintr-un mozaic de imagini netrăite.

☆

Și după mulți ani a reușit să și-o cunoască destul de bine. Aflase de exemplu că nu se va însura niciodată și știa și de ce. Asta îi dărea o oarecare siguranță. Mai știa că nu va fi niciodată bogat, dar nici sărac, nu va avea copii, afară de bănuiala că Iuliana îi născuse pe Gabriel cu ajutorul lui, că îi va fi operat apendicele, că îi vor muri părinții într-o vară, incendiați, și că le va păstra cenușa în debara, împreună cu un singur os, care nu a ars și care nu știa cui îi aparținea.

☆

Într-o zi, însă, Miguel Eduardo și-a dorit să poată face ceva pentru visele sale. Pentru aceasta și-a cumpărat un caiet albastru unde a început să-și noteze, în fiecare dimineață, visul pe care l-a avut. Scrisese pe copertă, cu litere mari de tipar: „Caiet pentru vise". În el a început să adune, zi de zi, întîmplări din viața pe care trebuia să o trăiască. Caietul semăna cu un jurnal copiat alandala, în care erau notate fiecare gest și fiecare lucru oricît de neînsemnat de care își aducea aminte. Pentru că nu în fiecare noapte visa întîmplări dintr-un viitor mai îndepărtat și pentru că numai o anumită parte dintre acestea și le amintea, încă din prima săptămînă Miguel Eduardo le-a îndepărtat pe celelalte care vizau a doua zi, cînd-și seama de inutilitatea adnotării lor. Ele, desigur, își aveau partea lor de importanță, însă ceva mai redusă și ocupau un spațiu mult prea mare.

Eduardo, care putea să le deosebească pe unele de altele, prin densitatea lor și prin puterea de impresionare, a umplut și așa, în numai trei ani, zece caiete, fiecare gros de două degete, scrise numai pe o parte a filei. Cînd a terminat treaba aceasta, fiind de părere că adunase o cantitate minimă de informație, s-a apucat să decupeze foile și să sorteze fragmentele în funcție de evenimentele reprezentate sau pe care credea că le precede, într-o ordine, pe cît posibil, logică. Avea acum posibilitatea să cunoască acel mic semn aducător de nenorociri și să-l ocolească.

În primul rînd, își spuse după ce-și termină de citit această ciudată autobiografie, va trebui să se mute într-un oraș unde, chiar dacă o va duce la început mai greu, va putea să se însoare. Apoi, într-o anumită zi, va putea ajunge la timp pentru a stinge incendiul izbucnit în casa părintească și poate nu-și va rupe mîna, alunecînd pe o coajă de banană, ci se va alege doar cu o lovitură mai puternică sau, cine știe, cu o luxație. Ar putea să-i hulească încă de pe acum pe vecinul care trebuia să se apropie de el la sfîrșitul înmormîntării și să-i șoptească la ureche: „Îmi pare bine că s-a întîmplat așa" Și încă multe altele.

În noaptea aceea viața că-și schimbase viața. Își vîndu casa și se mutase într-un oraș. Acolo reușise să-și deschidă un mic atelier de reparat încălțăminte și se însurase cu o văduvă bondoacă și prolifică, pe care, însă, cu toate încercările lui disperate nu o putea face să rodească. Într-o altă imagine, stătea întins lîngă nevastă și nu putea dormi din cauza unei dureri îngrozitoare de apendice. Era însă altă apendicită, diferită de cea din visele anterioare, iar imaginile erau și ele altele.

Miguel Eduardo se trezi cu amintirea foarte clară a acestui vis în minte. Rămase multă vreme în pat, privind în gol. Pe la ora prînzului, cînd merse în bucătărie, făcu singurul lucru pe care nu-l visase astfel niciodată. Și-a apucat arma de vînătoare agățată în cuier și, proptind-o de un scaun, și-a descărcat-o în gură.

Avea 43 de ani și își trăise întreaga viață cel puțin o singură dată.

Science fiction şi alchimie medievală

(VII)

„Unealta" supertehnicizată a veacurilor viitoare este, conform scenariilor proiective S.F., vehicolul spaţial cosmic menit să facă posibilă apropierea concretă de lumile galactice situate la milioane de ani lumină de noi. Tema a obosit prin supralicitare, cu toate că filiaţia ei coboară în adîncurile preistorice ale psihismului uman.

În Evul Mediu (subiectul referinţelor noastre comparative) aceste stări străvechi ale gîndului s-au materializat, au devenit mod de viaţă şi au intrat în arsenalul de unelte şi înlesniri tehnologice care caracterizează sincronic o civilizaţie dată. Astfel, la fel ca şi vehicolul spaţial, cetăţile medievale închid în sine ideea de siguranţă defensivă. Seară de seară cetatea îşi ridică prudent podurile de peste şanţurile adînci cu apă. Cei rămaşi peste noapte dincolo de ziduri sînt victimele ororilor demoniace care bîntuie spaţiile nesfîrşite de afară. Spre deosebire de idealul S.F. al cetăţii cosmice reprezentat de astronavă, idealul sinonimului ei medieval nu era unul de natură tehnică, ci idealist-metafizică. În contrast cu cetatea celestă, neagresată de forţele răului, cetatea pămînteană este înconjurată noapte de noapte de miasmele sulfuroase ale oştilor diavoleşti de care se apără prin viaţă conformă prescripţiilor liturgice. În acelaşi fel, astronavele viitorului sînt purtătoarele unui spaţiu ocrotitor într-o lume adversă reprezentată de extratereştri, vid, temperaturi colosale sau radiaţii. Supertehnologia este aici sinonimul ideal al ocrotirii medievale prin credinţă.

Pentru a se apăra de invazia primejdioasă, locuitorul cetăţii medievale ridica aşadar după apusul soarelui podurile cetăţii. Odată cu fixarea pilonilor în nişe întreaga comunitate era pregătită pentru „călătoria nocturnă" care urma să se întîmple. Acest mod de a gîndi lumea se întemeiază pe justificări care atunci aveau temei „logic" şi „raţional", adică „scientist". Bunăoară liliacul, fiind un şoarece-pasăre este, pentru omul medieval, un sol nocturn al dizarmoniilor malefice, o natură duală unită în ciuda ordinii naturale, un androgin, o întrupare vie a contrariilor reunite de felul şarpelui cu pene. Scenariul acesta are în construcţia lui o articulaţie exactă care se bazează pe o „axiomă" dată nesupusă îndoielii: abia cartezianismul va aduce în lume zorii unei gîndiri de cu totul altă structură. Una cu adevărat ştiinţifică după accepţiunea contemporană a conceptului.

Iată, ca exemplu, un fundament axiomatic. Conform gîndirii medievale întinderile întunecoase ale nopţii de dincolo de zidurile cetăţii sînt străbătute de forţe demoniace aflate sub conducerea lui Lucifer, îngerul răzvrătit căzut din ceruri.

Şi iată acum o posibilă articulaţie „logică": vremea adunărilor vrăjitoreşti coincide cu noaptea sabatului, momentul deplin al celei de a şaptea zi a creaţiunii, cînd spiritul lumii se odihneşte permiţînd invazia oarbă a forţelor malefice cu delirantele lor serbări orgiastice.

Plecînd de aici se poate construi un şir de propoziţii axiomatice urmate de dezvoltări sistemice construite şi articulate „logic".

Reluăm prima constatare a faptului identităţii momentului cînd podurile cetăţii se ridică şi al momentului ultim al înserării. Şanţurile adînci şi înguste cu apă şi meterezele vegheate de străzi exprimă gestul tăierii oricărui canal comunicaţional: între cei dinăuntru şi cei dinafară se crează o tensiune irevocabilă şi fără sorţi conciliatorii. Stingerea ultimelor lumini ale asfinţitului trezeşte lumea mitologiei antice, metamorfozată malefic deoarece pentru omul medieval păgînitatea antică este supusă Satanei. Într-o lume a armoniilor şi a proporţiilor sacre, antichitatea se vedea acum metamorfozată în sediu al forţelor oculte, opuse verbului divin. Cu toate acestea armonia universală datorează la fel de mult bunătăţii absolute divine cît datorează laturii opuse ei. Altcumva echilibrul n-ar mai fi posibil şi viaţa şi-ar falsifica fundamental tentaţiile justiţiare. Omul are libertatea să aleagă între bine şi rău. Reflexul acestei credinţe în realităţile suprasensibile constituie însuşi nodul calitativ al unei lumi ocupate cu problemele salvării prin spirit şi al mîntuirii prin metafizică.

Dincolo de gradul lor de adecvare ştiinţifică la realitatea care le rămîne în cele din urmă indiferentă, aceste tentaţii de ordonare sistematică a lumii alcătuiesc de fapt albia istoriei spirituale a omenirii.

Într-un fel asemănător, literatura de anticipaţie pleacă de la „adevărurile" momentului actual pentru a le articula din aproape în aproape înspre un moment al viitorului în care prospectarea se face cu fostele unelte ale imaginaţiei fantastice medievale cărora le-a modificat doar decorul şi figuraţia. De aici rezultă că, într-un fel asemănător gîndirii medievale, literatura ştiinţifico-fantastică se constituie prin demersuri precarteziene, preferînd îndoielii metodice, regimul afirmativ, suficient sieşi, al imaginaţiei mitice.

DANIEL VIGHI ■

Cunoaşterea lumii

Există, în partea de început a filmului „Călăuza", o scenă cu valoare de simbol: „ei", poliţiştii, adică, lansaţi în urmărirea celor trei „impostori", mînaţi de dorinţa de a transgresa limitele zonei, deschid foc de armă asupra „intruşilor" şi reuşesc să îl atingă pe unul dintre ei, aparent mortal.

Dar, în cele din urmă, acesta „revine la viaţă", reîmplinind perfecţiunea numărului magic, trei. Căci este vorba, într-adevăr, de o magie a numărului fatidic, aici reprezentînd (aşa cum mai aminteam) trei ipostaze ale aceleiaşi identităţi.

Ceea ce ne interesează însă, cu deosebire, din această secvenţă, este aspectul morţii ritualice şi al re-naşterii într-o nouă zonă de existenţă, a celor trei călători. Amintită, în treacăt doar, într-una din consideraţiile anterioare, ea va constitui cărarea pe care vom încerca să păşim de astă dată, în drumul, temerar, pe care ni l-am propus, înspre cunoaşterea Lumii.

Să ne readucem aminte, aşadar, ceea ce spunea Mircea Eliade privitor la ritualul iniţiatic ca moarte-înviere simbolice: „Majoritatea probelor iniţiatice implică, într-un mod mai mult sau mai puţin transparent, o moarte rituală, urmată de o resurecţie sau de o nouă naştere".

Intrarea în zonă a celor trei călători (termenul trebuie reţinut, ca fiind foarte important în economia discuţiilor ce vor urma) coincide, în simbolica filmului, cu dispariţia fizică definitivă, cu moartea, deci, a lor. Desprinderea de lumea realului conjunctural şi pătrunderea în zonă semnifică, de fapt, călătoria în lumea spiritului pur, în moarte. (Să ne reamintim că pătrunderea în zonă se face prin trezirea dintr-un somn anamnezic, relaţia somn-moarte nemaifiind un aspect asupra căruia, credem, ar mai trebui insistat).

În folclorul românesc există o mitologie impresionantă vizînd această călătorie în lumea Ne-Fiinţei. „Dalbul de pribeag", călătorul, aşadar, devine, brusc, centrul de interes al întregii comunităţi grăbite să îl înveţe pe cel călătorit calea ceo dreaptă, de transgresare a graniţelor acestei lumi, spre aceea de dincolo. Textul ceremonial de înmormîntare din lirica românească se constituie, în fapt, într-un adevărat text iniţiatic, destinat „martei călătorii". Nu vom stărui asupra sa şi nici nu vom hazarda ideea unor posibile interferenţe între cele două texte (filmic şi folcloric). Vrem însă a atrage atenţia asupra caracterului de interdicţie al acestor texte, menite a feri pe beneficiarul lor de posibile erori, de rătăcirea drumului şi, mult mai grav, de neputinţa de a ajunge în „lumea fără dor", fapt ce ar dezechilibra, practic, întreaga colectivitate.

Iată ce spune textul ceremonial: „Să n-o iei pe mîna stîngă, / Că acolo-s cîmpuri nearate, / Cu spini sămănate".

Interesul manifestat pentru destinul de după moartea (fizică) a celui plecat vizează întreaga colectivitate pentru că, în cazul (nedorit) în care „dalbul pribeag" ar rătăci drumul, ar prejudicia întreaga existenţă a comunităţii. De aceea, sfaturile care, în cîntecul ceremonial, însoţesc pe cel plecat în drumul fără întoarcere se referă, toate, fără excepţie, la însoţirea cu un cunoscător al rosturilor acestei lumi, cunoscută doar în planul imaginarului. Altfel spus, i se recomandă neofitului apelarea la serviciile unei „călăuze" care este, pe rînd, vulpea, lupul, vidra, cunoscători ai nivelelor de existenţă fundamentale pentru om (terestru şi acvatic). Aceştia au menirea de a conduce personajul-călător pe calea cea dreaptă, înspre lumea ale cărei dimensiuni singuri le cunosc. Dacă apropierea poate părea hazardată, să apelăm la textul filmului. Iată cuvintele rostite de călăuză, atunci cînd unul din cei doi „iniţiaţi" este pe cale de a devia din drumul parcurs de acesta: „Este primejdios să vă abateţi".

Călăuza este investită astfel cu atributele unui sacerdot, ale unui magister iniţiatic, atrăgînd atenţia asupra primejdiei schimbării direcţiei indicate. Că lucrurile stau aşa şi că avem de-a face cu nişte neofiţi, o arată schimbarea numelui. În orice tip de iniţiere, trecerea dintr-o stare existenţială în alta se face prin moartea în prima zonă şi naşterea în cealaltă, identificată cu schimbarea numelui: „le baptême").

Animalele psihopompe amintite, din ceremonialul de înmormîntare aparţinînd folclorului românesc nu sînt doar nişte simple călăuze, ci şi apărători ai zonei din care fac parte. Ajutorul pe care îl oferă călătorului se referă şi la acest aspect, pentru că, dacă mai este cazul să o spunem, este vorba despre o lume a valorilor sacre prin excelenţă. Nu altfel se roteşte Călăuza: „Să respectăm zona, altfel ne pedepseşte".

Revenind, să amintim că însoţitorii defunctului, din bocetele purtătoare de valenţe iniţiatice şi chiar magice cunoşteau „calea potecilor / drumul pădurilor / cărarea apelor", ajutîndu-l pe cel plecat pe drumul fără întoarcere să treacă peste pîrîiaşele care i se ivesc la tot pasul. Altfel spus, „... zona este un sistem de capcane", pe care le pot ocoli numai cei care sînt călăuziţi.

Dacă apropierea dintre cele două „zone" a putut isca nedumeriri este, credem, cazul să ne explicăm. Ceea ce este frapant în cele două texte (le-am numit pe cel filmic şi pe cel folcloric) este existenţa a două lumi: „lumea de aici" şi „lumea de dincolo", „lumea cu dor" şi cea „fără dor".

Două lumi aparent diferite (ba chiar, pentru unii gînditori, opuse), cea a realului concret şi a realului imaginar. Îngemănate, însă, în situaţiile mai sus discutate, ca două faţete ale aceleiaşi Lumi, a cărei cunoaştere devine posibilă numai prin recunoaşterea existenţei ca atare a amîndorura.

GHEORGHE SECHEŞAN ■

(Urmare din pag. a 12-a)

La poarta timpului

— Străine, la poarta timpului se bate cu sfială. Aruncă arma şi linişteşte-ţi cugetul înainte de a intra.

— Mai du-te dracului! răspunse printre dinţi şi volatilizâ poarta, sperînd că randomizorul nu-l blochează aici. Se aruncă în spărtura întunecată, proiectat cu ultima rezervă de energie din sacul reactiv. Ideea îl salvă, căci, în urma lui, un grilaj cu ţepi ascuţiţi se prăvăli din tavan, rupîndu-i ajutajul minirachetei din spate. Îl aruncă cu putere în faţă şi zîmbi văzîndu-l volatilizat, pierind într-un nor urît mirositor.

— Este ultima poartă! strigă el pereţilor şi începu să alerge, trăgînd rafale scurte. De la acest nivel, muniţia nu este limitată.

Reuşi să evite capcanele, parcă uşor dezamăgit că randomizorul se dovedea atît de lipsit de imaginaţie. În curtea castelului îl aşteptau luptători ninja, înarmaţi cu lasere, ascunzînd sub faldurile negre ale hainelor un întreg arsenal. A fost o joacă să culeagă toate emblemele aurii expuse pe ziduri şi să-i lichideze pe toţi inamicii din jur. „Ca nişte păpuşi, prinzi viaţă doar în faţa duşmanului...". Gîndul nu-l duse la capăt, bucuria intrării în Sala Ultimă era mult prea mare.

Oftă şi se rezemă de uşă. Aici nu-l păştea nici un pericol. O sală imensă, complet goală, cu excepţia mesei rotunde din centru. În jurul ei, statuile de chihlimbar ale cavalerilor străjuiau, mute şi inerte, potirul lui Graal, din care se revărsa în valuri aurii Lumina Vieţii. Un cerc roşu-aprins marca Limita, pînă la el randomizorul se angaja să nu-i facă nici o surpriză, păstrîndu-i în plus punctajul neschimbat. Timpul încremeneşte în faţa Luminii Vieţii, aşa glăsuiau instrucţiunile, dar el ştia că undeva, în măruntaiele lumii, o variabilă de sistem continua să bată tactul, cu nepăsarea unei inimi menţinute artificial în viaţă.

Se apropie de cercul roşu, nehotărît şi puţin temător. Dacă acum, la capătul drumului, randomizorul îl va anihila, ori îi va pune la cale piedicile despre care se zvonea că vor apare în calea celor prea bine situaţi în topul celor mai performanţi. Măsură din ochi distanţa. Cupa imensă cu incrustaţii din pietre preţioase era la cîteva lungimi de braţe de el. Lumina Vieţii părea un lichid, revărsat continuu din potir şi evaporîndu-se în apropierea marginilor mesei. Trebuia să se cufunde în vas, atît ştia: în Sală este în siguranţă, în apropierea cavalerilor domneşte Neprevăzutul.

Saltul, o clipă dilatată parcă la infinit, netulburată de nici un incident. „Şi asta face parte din Neprevăzut", gîndi el înainte de a-şi simţi corpul spulberat de contactul cu lumina lichefiată.

Cîteva clipe, lungi cît veacurile, îşi pierdu cunoştinţa, dar ştiu aceasta. Undeva în străfundurile minţii, un ceas nevăzut bătea încă, implacabil, toaca în dungă. Simţurile îi reveniră cu încetul, apoi, odată cu ele, teama de noile pericole. Pînă aici nu ajunsese niciodată, iar algoritmul înfruntărilor îi era total necunoscut.

Lăsase în urmă halte de lupi-mîncători-de-energie, caracatiţe, detaşamente inamice şi monştri terestri şi extratereştri, bombe, mine şi rachete, vîlvătăi maşini, aeronave, nave cosmice, spulberate sisteme solare întregi, întruntase tot ceea ce mintea umană putuse să-şi imagineze ca potrivnic. Ce mai putea urma?

Cîntărindu-şi cu grijă mişcările, începu să se mişte prin ceaţa aurie, fără să întrezărească nimic altceva decît strălucirea monotonă şi neliniştitoare. Mergea cu mîinile întinse şi, curînd, după cîteva paşi, dădu de un perete. Îşi apropie faţa de el şi îi zări suprafaţa zgrunţuroasă abia cînd nasul i se lipi de el. Reuşi să-i zgîrie destul de uşor, cu unghiile şi insistă, încercînd să-şi dea seama din ce e făcut. Curînd îl cuprinse o frenezie nebunească şi începu să scormonească tencuiala zdrelindu-şi degetele pînă la sînge, fără să-i pese de durere.

După cîteva ore, mîinile i se opriră pe ceva dur. Degetele îi erau oribile, cu unghiile parcă smulse de un torţionar nemilos. Ochii i se obişnuiseră cu lumina şi putea vedea destul de bine peretele. Îşi apropie din nou faţa de zid, în locul unde scobise o gaură.

Prin peretele de sticlă putu zări silueta unui copil stînd aplecat deasupra unei claviaturi. Începu să strige şi să bată cu pumnii în pereţi. Faţa celui de dincolo se ridică încet, uitîndu-se încruntat spre el, parcă supărat că este întrerupt dintr-o activitate importantă. Cîteva clipe se priviră în ochi, apoi se îndepărtă brusc şi o luă în goană, fără să-i pese de nimic. Îşi amintea perfect ziua în care pe ecranul spaţiomonitorului îi apăruse figura unui disperat, care nu avea ce căuta în jocul lui.

Gongul marcă sfîrşitul jocului.

Concentrează-te! Imaginează-ți că îndoi arătătorul și bați timid la poarta timpului. Nu răspunde nimeni... Închipuie-ți că bați cu pumnul. Un declic, apoi liniște. Enervat, își imaginează că ține broasca cu blasterul, gata să apese pe trăgaci. Imaginea se fărîmă greu, apoi auzi Vocea Călăuzitoare:

— Străine, la poarta timpului se bate cu sfială. Aruncă-ți armele, curăță-ți veșmintele și încălțările!

Scorul scade cu două puncte, marcînd apelul la ajutor. Se concentră pe ideea că își schimbă hainele. Curînd, o senzație de prospețime îl încunoștință că acțiunea s-a înregistrat. Făcu același lucru cu bocancii, dar nu se hotărî să renunțe la blaster. Bătu din nou la ușă.

— Cu arma în mînă? Timpul nu se cucerește cu forța, străine! făcu Vocea scăzîndu-i scorul cu alte două unități.

Blasterul dispăru imediat ce renunță el și doar o furnicătură neplăcută stărui cîteva clipe în zona palmei și lîngă cot, unde se sprijinise patul armei. Ușa se deschise, lăsîndu-l să pătrundă într-un coridor lung și întunecos. La centură simți greutatea unei arme, ivite imediat ce trecuse pragul. Trei grenade și un revolver cu plasmatronic. Începu să alerge, imaginîndu-și că se mișcă mult aplecat înainte. Cîteva picături de plasmă trecură pe lîngă el, dar nu micșoră viteza. Alerga întruna, măturînd totul în fața lui cu rafale incandescente, fără să se preocupe prea mult de scor. Destinul îi era hotărît pentru următoarea etapă, cea mai bună dovadă era faptul că putuse trece pragul, fără ca randomizorul să profite de lipsa lui de apărare. Cuirasa rezista la cinci lovituri trase simultan într-un punct, iar el abia dacă încasese două-trei.

Ieși din tunel, într-o cîmpie împînzită cu inamici. În zare, Castelul Timpului domina întinderea plată, atrăgîndu-l ca un magnet. Alerga trăgînd întruna, din cînd în cînd și peste umăr, fără să ocheaască, atent doar la eventualele pericole de sus, față de care cuirasa îi era inutilă. N-ar strica să mai aibă două-trei vieți la dispoziție; terenul era minat, doar viteza alergării îl salvase pînă acum, însă energia disponibilă scădea vertiginos, o parte din hrană era otrăvită și, din cîte își amintea, mai dispunea de un singur avatar.

„Randomizor ajută!" — își spuse zărind un sac reactiv în fața lui. Se ascunse în spatele unui pom și îl luă în spate bucuros că putea străbate distanța mai repede, fără să-și risipească propria energie. Se înălță, degustînd din plin plăcerea zborului peste inamicii aturiți, care în lipsa coordonatelor sale începură să se lupte între ei. „Biete ființe planare", gîndi el îmbătat de senzația dată de înălțime. „Ce bine este să te poți ridica deasupra lucrurilor...". Nu apucă însă să se bucure prea mult, căci o umbră uriașă prinse a defila sub el. Planarii, întîlnind-o, căzeau în genunchi și rămîneau ca niște stane de piatră. „Pasărea Rock!". Gîndul izbucni ca o erupție a spaimei, arzînd cu lava ei senzațiile plăcute, încercate cu cîteva clipe în urmă. Mîinile înarmate se ridicau încet, exasperant de lent. Umărul stîng înainte, bărbia în piept. O rostogolire, picioarele se ridică lent, un nor întunecat acoperă cerul. Pasărea Rock. Foc în plin, continuu, țipă de groază, de furie că îl prinde chiar acum, înaintea sfîrșitului. Parcă toată frica i se descărcă prin blaster. Se înălță brusc, printr-un viraj larg, într-o încercare reușită de a ajunge deasupra monstrului pe care i-l hărăzise randomizorul.

Rezervele sînt pe sfîrșite, nu mai poate zbura mult timp. Coboară, încercînd să ajungă cît mai aproape de porțile întunecate ale Castelului. Cînd simte atingerea solului începe să tragă; planarii abia așteaptă să-i scadă scorul, dacă îl prind descoperit. Aleargă întruna, fără să audă minele explodînd în spatele lui, atent doar la direcția porții. Cîteva înțepături în spate: nu are importanță la scorul lui. Poarta.

(Continuare în pag. a 11-a)

CONSTANTIN COZMIUC

La poarta timpului

ALEXEI PANSHIN

Destinul lui Milton Gomrath

Poate că nu e necesar să ocupi locul pe care îl meriți ca să obții ceea ce meriți.

Alexei Panshin

Milton Gomrath își ducea zilele visînd la o viață mai bună. Mai precis, își ducea zilele ca gunoier. Golea cîte o pubelă în spatele camionului de gunoi al municipiului și apoi se lăsa pradă reveriei, în timp ce mașina sfărîma resturile menajere, cranț-cranț-cranț. Era sătul pînă peste cap de camion, sătul de cămăruța mizeră în care trăia și de interminabila procesiune de zile mohorîte. Viscle sale reprezentau suma tuturor „ar fi putut fi" ale vieții lui și, pentru că nu se putea afla în atît de multe ipostaze, visele îi erau frumoase.

Visul preferat al lui Milton nu se potrivea celor care își cunosc părinții. Fusese găsit pe treptele unui orfelinat, într-un coș de nuiele împletit cu știngăcie și aceasta îi permisese în copilărie să-și imagineze o infinitate de destine excepționale care puteau și urmau să se împlinească o dată cu apariția unei mame, a unui unchi sau văr, sosiți să-l revendice și să-l ducă în lumea unui etern lunie, căruia îi aparține de drept. Milton crescu, reușind să-și termine liceul datorită unui consiliu profesoral cu pretenții egalitariste, care era de părere că toată lumea trebuie să-și încheie studiile, indiferent de capacitate, pentru ca apoi să înceapă lucrul pentru municipiu, rămînînd mereu fidel visului strălucitor al copilăriei.

Într-o zi, pe cînd stătea lîngă mașina de gunoi, un tip slăbuț și cu o figură chinuită, îmbrăcat simplu în negru, se materializă în fața lui. Fără bubuituri supersonice, fără șuierături sau pocnete. O materializare de-a dreptul profesionistă.

— Milton Gomrath? întrebă tipul și Milton încuviință. Sînt agent operativ al Centralei Probabilităților. Pot să vă vorbesc?

Milton dădu iar din cap. Individul nu era chiar mama sau vărul pe care și-l închipuise, dar se pare că știa pe de rost replicile mormăite zilnic de Milton de cînd se știa.

— Am venit să rectific o eroare în structura probabilităților, spuse tipul. În copilărie, ați fost mutat din greșeală din dimensiunea dumneavoastră în aceasta, avînd ca rezultat o tensiune crescîndă asupra lucrurilor-așa-cum-sînt. Nu vă pot obliga să veniți cu mine, însă dacă doriți, sînt gata să vă restitui lumii cărela îi aparțineți.

— Bun, dar ce fel de lume e aceea? întrebă Milton. Seamănă cu asta? adăugă el arătînd spre stradă și spre camion.

— O, nu, deloc! îi răspunse individul. Este o lume a magicului, cu balauri, cu cavaleri și cu castele și tot felul de chestii din astea, dar n-o să vă fie greu să vă obișnuiți cu ea, întrucît este locul căruia îi aparțineți de drept și mintea dumneavoastră va fi în armonie cu el. În plus, ca să vă ajut, am pe cineva gata să vă arate poziția dumneavoastră și să vă explice cum stau lucrurile.

— Sînt gata, zise Milton.

De-abia rosti cuvintele și lumea se întunecă în fața ochilor săi iar cînd putu din nou să vadă se trezi stînd cu individul în negru în curtea unui castel uriaș de piatră. De-o parte se înălțau clădiri cu ziduri cenușii, iar de cealaltă, o grădină de trandafiri cu izbucniri de roșu, alb și galben.

În fața lor stătea un bărbos între două vîrste.

— Am ajuns, zise tipul în negru. Evon, el este cel de care trebuie să ai grijă. Milton Gomrath, faceți cunoștință cu Evon Asperito. El vă va explica tot ce trebuie să știți, continuă el, adăugînd:

— Domnilor, Centrala Probabilităților vă mulțumește din inimă pentru serviciul făcut și pentru că ați repus lucrurile la punct.

Acestea fiind zise, individul în negru se făcu nevăzut. Evon bărbosul mîrîi un „urmează-mă" amical și intră în cea mai apropiată clădire, ce părea un grajd pentru cai. Făcînd semn cu mîna spre un balot de paie dintr-un colț, bărbosul îi spuse lui Milton:

— Poți dormi acolo. Pe urmă îi arăți o grămadă de bălegar, o furcă cu coadă lungă și o roabă. Pune din ăla în ala, du-l afară și împrăștie-l printre tufele de trandafiri din grădină. Apoi o să-ți găsesc altceva de făcut, zise el, bătîndu-l pe Milton pe umăr. Știu că-ți va fi greu la început, băiete, dar dacă ai vreo nelămurire vreodată, n-ai decît să mă întrebi.

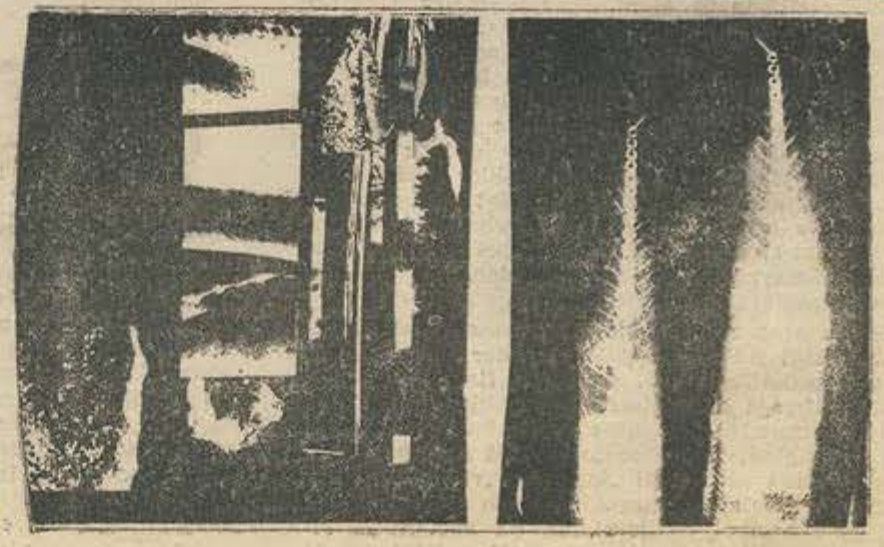

Traducere de LUMINIȚA CICORTAȘ ■

BOB OTTUM JR.

Zgomot pentru nimic

Azi am ajuns la capătul universului; o placardă mare, luminoasă, cu litere roșii, avertiza:

ACESTA ESTE CAPĂTUL UNIVERSULUI — NU TRECEȚI MAI DEPARTE.

Am tras astronava mai aproape și am oprit motoarele. Frank hăuli în interfon:

— Ce naiba-i asta?

Nu aveam nici o hartă a zonei: de fapt, venisem pînă aici tocmai pentru cartografieri. Nici o navă nu ajunsese atît de departe pînă acum.

— Păi, Frank... cred că-i capătul universului. Așa zice firma.

— Pe dracu, nu există un capăt al universului, îi dă tot înainte și știi asta la fel de bine ca mine. Dacă ai chef de glume...

— Nu eu am pus placarda, Frank. Zona asta nu-i cartografiată, după cum bine știi, și...

— În ordine, dă-mi un reper și vom înconjura chestia aia.

— Dar, Frank, aici scrie...

— Văd ce scrie! Dă-mi coordonatele!

— Am înțeles. Sîntem în secția șase, semisecția nouă, sectorul trei, paralela opt, diagonala șapte, subsectorul...

— Johnny?

— Da?

— Ai citit vreodată povestea aia cu niște indivizi într-o astronavă care ajung la un zid?

— Nu, nu cred.

— Ajung ei la un zid, încearcă să-l treacă și mor, pentru că zidul separă restul de restul universului.

— Aha...

— Pare solid, nu-i așa?

— Păi cam da, dar s-ar putea să fie o simplă iluzie optică.

— Crezi că ar trebui să încercăm să-i dăm viteză maximă și să mergem mai departe?

— Nu știu ce să zic. Poate ar fi mai bine ca unul dintre noi să iasă din navă și să se uite mai bine la chestia aia. Dacă-i doar un nor de particule de praf, care...

— Ne putem apropia mai mult?

— Cred că da. Însă dacă-i solid și are gravitație proprie, ne poate atrage într-o clipă.

— Ești credincios, Johnny?

— Nu, ăăă, ce vrei să zic cu asta?

— Adică să crezi că ăsta-i zidul care separă restul de restul universului. Crezi că există rai?

— Poate că da, însă nu m-am gîndit niciodată.

— Am putea fi deja morți. Știi, să ne fi ciocnit de vreun asteroid sau cam așa ceva, să fi murit și să ajungem acum la rai.

— Nu mă simt mort. Nu ne-am fi amintit dacă ne-am fi ciocnit de ceva?

— Cred că ai dreptate. Unul dintre noi trebuie deci să iasă și să se uite.

— Mă duc eu, Frank.

— Nu, nu tu. Administrația Spațială are nevoie de specialiști ca tine. Mă duc eu.

— Dar, Frank, dacă...

— Las-o baltă. Atîtea probleme pentru nimic. Să ne purtăm ca doi bărbați.

— În ordine, ai dreptate. Să te ajut să-ți pui costumul?

— Da. Ne întîlnim în ecluza de presurizare.

Folosită numai pentru cartografieri, astronava noastră era concepută pentru două persoane, fiecare la un capăt. El pilota, eu desenam. Ecluza de presurizare și depresurizare era chiar la mijloc. L-am ajutat să-și pună costumul, după care m-am întors să-i urmăresc pe monitorul de televiziune.

— Cum e afară, Frank?

— Bine. Aproape am ajuns. Văd parcă... Ei, fir-ar să fie...

— S-a întîmplat ceva, Frank?

L-am văzut apropiindu-se de zid, un perete în toată puterea cuvîntului, și uitîndu-se la ceva.

— Johnny?

— Da?

— Ai o fisă?

— O... o ce?

— O fisă. O monedă de douăzeci și cinci de cenți.

— Nu știu. Pentru ce?

— Caută. Vin să o iau.

Aveam niște monede pe navă. Nu știu de ce, dar trebuie să fi existat un motiv pentru care ni s-au pus bani la bord. Cînd s-a întors, i-am dat fisa.

— La ce-ți trebuie, Frank?

— Mai bine ia-ți și tu una. Și pune-ți costumul. Vin îndată.

Plecă, dar se întoarse imediat. Am văzut că ceva nu-i în regulă. Avea privirea sticloasă și-i atîrna falca, iar sprîncenele îi erau ridicate și fruntea încrețită.

— Ce-i, Frank? Ce s-a întîmplat?

— Nimic. Absolut nimic.

Cînd am ajuns la cîțiva metri de zid, le-am văzut. Erau cu sutele, lipite peste tot. Firme vechi, inscripții. Una spunea „Mîncați la restaurantul lui Joe", alta — mai mare — „Kilroy a fost aici". Inimi scrijelite, cu inițiale în ele. Pe măsură ce mă apropiam, vedeam mizgălite chiar și înjurături și obscenități.

Cînd am ajuns lîngă zid, am rămas cu privirea pe o tăbliță albă, pătrată, pe care scria:

EVIDENT, NU SÎNTEȚI CONVINS CĂ ACESTA ESTE CAPĂTUL UNIVERSULUI. DACĂ INTRODUCEȚI O FISĂ ÎN FANTA DE MAI JOS, VIZORUL SE VA DESCHIDE ȘI VĂ VEȚI PUTEA CONVINGE.

Frank avusese dreptate. Am băgat fisa și m-am uitat prin vizor. Nimic.

Traducere de TUDOR BEȘUAN ■